

Mesečnik za odjemalce

Vydrove tovarne hranil, v Pragi VIII.

Letnik IX.

Predplačati se ne more.

1. Januvarja 1912.

Staro leto se poslavlja

daje nam slovo,

ново zopet nas pozdravlja,

kliče nam srčno:

Bilo srečno in veselo,

zdravo v letu tem,

blagoslovi Bog Vam delo,

srečo naj da vsem.

Da ste vedno zdravi, čili,

pijte Vydrovko,

in če boste Julep pili,

Vaša sreča bo.

**Vydrova tovarna hranil,
Praga VIII.**

Vydrove juhine konzerve.

Star pregovor pravi: »Poskusi vse, dobro si pa pridrži. Blagovoli, cenjena gospodinja, poskusiti tudi naše konzerve. Ta izdelek je zelo izdaten, denar se s tem nikakor ne zavrže. Za par krajcarjev lahko pripraviš juho kadarkoli hočeš: grahovo, gobovo, lečno, blekovo ali riževno. V petih minutah je gotova (riževa v 15 minutah!). Naše juhine konzerve si lahko naročite v škatlji s 25 porcijami; bodisi vse vrste, ali pa ene vrste. Naročite si lahko eno, nedeljeno, izmed katerokoli vrste juh, za 25 porcij. Cena je enaka in stane 1 K 50 vin. Krožnik juhe, in sicer poln krožnik, stane torej 6 vin. Prosimo, da brez predsodkov pregledate vsebino zavitka, ker si želimo Vašega zaupanja. Naše konzerve so izdelane čisto tako, kakor če bi jih pripravila gospodinja sama doma, torej popolnoma naravno in ne mogoče kemičnim potom. V dokaz priljubljenosti in uporabljivosti, naj Vam služi nekoliko priznanj. —

P. T. gg.:

Emanuel Buzek, polir c. kr. drž. železnice, Jindř. Hradec. Z zadnjo pošiljativo Vaših juhinih konzerv smo zelo zadovoljni. V naši domačiji so postale skoro neobhodno potrebne. Juhe so prijetnega okusa. Ta izdelek priporočam kar najtoplejše. —

Ivan Čejka, občinski sluga, Prastín, Skutč. Vaše izvrstne juhine konzerve nam zelo ugajajo in v naši rodbini so vedno dobrodošle, zato nam jih zopet pošljite običajno množino. —

Julij Fidler, c. kr. računski akcesist, Přemyšl, Galicija. Juhine konzerve nam zelo prijaajo in so, kakor se reče, »žmahtne«. Izmed vseh vrst nam najbolj ugajajo »gobove konzerve« in prosim Vas, pošljite mi zopet to vrsto. —

Franc Hendrych, učitelj, Frýdstein, Malá Skála. Prosim, pošljite mi $\frac{1}{2}$ kg. Vaših izvrstnih grahovitih in $\frac{1}{2}$ kg. gobovitih konzerv. —

Ana Ječna, Jablonec n. Niso. Naznaniti Vam moram, da sem zadovoljna z Vašimi juhinih konzervami, kar ste lahko spoznali po številnih naročilih. Pripravne so zlasti v letnem času, ker se z njimi tako hitro skuha juha in nobena gospodinja ne bi mogla pripraviti brez njih tako hitro in okusnejšo juho. Pošljite mi obratno običajno pošiljatev Vaših konzerv. —

Josip Mottl, posestnik, Líšná 2., Zbiroh. Prosim za pošiljatev Vaših izvrstnih juhinih konzerv in sicer 75 porci blekovitih in 25 porci riževitih, ki nam tako ugajajo. —

Karel Šinágl, učitelj, Košťany pri Teplicah. Naznanjam Vam, da je bila zadnja pošiljatev Vaših juhinih konzerv posebno dobrega okusa. Zlasti so nam ugajale grahove in lečne. Tudi moji znanci, katerim sem konzerve ponudil, jih hvalijo in zato prosim, da mi pošljete 3 škatlje juhinih konzerv in sicer nam priljubljene vrste — grahovo, lečno in gobovo. —

DOMAČI PRIJATELJ

IX. LETNIK.

LASTNIK,
IZDAJATELJ IN ODGOVORNI UREDNIK

F. VYDRA.

TEKST UREDILA
ZOFKA KVEDER-JELOVŠKOVA
PRAGA 1912.

39650 III M. h

III M. h

39650

P. 3423/1949

TISKA B. HOLINKA, PRAGA VIII.

VSEBINA.

PESMI:

	Str.		Str.
Albrecht Fran: Maj v parku	257	Nemo: Ob spominih	16
Andre: Brez denarja - hiše ne	173	— Pesem	33
B. Anton: Vipavski snubači	63	Neubauer Franjo: Jesen	193
Bevk Fran: Amerikanec	167	— Ne smeš	292
Blok Fran: Moje pesmi	276	— Pianissimo	342
Drn Janko: Materi	374	Podgrajski J.: Povodni mož	236
Gorjančev Cvetko: Rekrutove pesmi	289	Radovčan Tone: Tvoje oči	126
Graščan G. St.: Večerna	129	— Zvonček	127
Graščan Gustav: Amulet	225	Radoš: Jesen	364
— Kje so časi...?	361	Rakovčan Tone: Pisemce	42
Janko: Prijateljem	292	— Tedaj, oh, tedaj	42
Kmet Mar.: Čemu	55	— Vsak dan	79
Kos Ivo: Kaj je dal ti svet	321	— Pomladni prameni	161
— Slovo	345	— Jesenski večeri	353
Kristina: Po potih sanj	16	— Slovo	375
— Pesem	134	Rehar Radivoj: Tiho so sanje šle	302
— Zakaj nazaj	177	— Moj čoln	328
— Veš ti	249	Strniša Avg.: Kmečki ljubici	312
L. R.: Na polju	26	Vera: Aurikel	213
Lemež M. R.: O polnoči	26	— Spomin	249
Ločniškar Fr.: Po nevihti	273	Zorkin Mirko: Odločeno	134
Lovrenčič Josip: Mladina	298	Zvoranov Zvoran: Na njivi	117
Meško Ksaver: Jaz in ti	123	Žužek Anton: Fontana	183
Mladjenovič Mijo: Ko gabri ozelene	126	— Zvečer	269

ZABAVNO BERILO:

	Str.		Str.
Adlešič J.: Modri izreki	55	Česnik Ivo Dr.: Trot	228
Andre: V noči	95	— Trije večeri	339
Ani: Naš mali	124	Čorović Svetožar: Na novo leto	1
B.: Žalosten večer	350	— Naproti	361
Bevk Fran: Mladi ljudje	225	D. Ferdo J.: Voznik	301
Bohinjec Joža: Govorica mrtvih	92	D. Ferdo: Prijatelj	327
— Kovač Tine	206	Deb. Pavel: Potovanje v Tri-polis	270
Bor. Milica: V dolgočasju	63	Dolinar Elvira: Osveta	38
— V svet	96	— Tiha vožnja	180
Borstnik Milica: Večerne sence	289	Dolinar Milan: O ljudskem štetju	173
Cvetan J. P.: Brez kruha	59	Dol. Vinko: Dva brata	81
Česnik Ivo Dr.: Mačka	97		

	Str.
Dolničar Vinko: Spomin . . .	145
Draga: Življenje . . .	215
F. Peter: Starčeva smrt . . .	253
Fatur Lea: Ni se zmotila smrt . . .	65
— Neizbrisni dogodki . . .	196
Grobelnik Martin Leop.: Mačka . . .	87
Grom Gustav: Usoda . . .	213
Hraste France: Iz vasi . . .	281
Jelkov Emil: Župan . . .	76
K. M.: Zlato tele . . .	244
K. Pavlina: V imenu postave . . .	40
— Črepinkov Onza . . .	264
— Delati . . .	267
Kelič Blaž: Samo dvoje oči . . .	278
Klemen: Materine oči . . .	166
Kompoljski: Mati . . .	129
— V zadregah svojega spomina . . .	217
Kosem Zvonimir: Mati . . .	257
— V krčmi . . .	313
Košutnik Silvester: Strah . . .	70
— Moj prvi lov . . .	161
Krt Luče: Ženitev Mlakarjevega Tončka . . .	193
Kuhar Lorenc: Baraba . . .	139
Kveder Zofka: Okna so bila temna . . .	17
— Tinka . . .	45
— Pogovor . . .	82
— Tovariš . . .	154
— Pismo o mali Mirici . . .	187
— V Ameriki . . .	208
Lah Ivan Dr.: Bolezen . . .	107
— Uteha . . .	317
— Dekla . . .	375
Lipuzič M.: V zimi . . .	183
Lovrenčič Josip: Konfiteor . . .	88
Marin Dragotin: Na mestna tla . . .	279
Nirim J.: Kedar ajda cvete . . .	286
Novak Vjenceslav: Črtica o Božiču . . .	4
P. Mirko: Študija . . .	290
Podkrimski: Ob žegnanju . . .	284
— Razočaranje . . .	348
Premk Josip: Natakjarjeva povest . . .	303
— Kmet Pahom . . .	310
Premru Ladislav: Kaj je vse mogoče . . .	234

	Str.
R. A. P.: Pismo o prijateljstvu . . .	158
Radivoj: V skrajnosti . . .	223
— Moje sanjarenje . . .	274
Riverain F.: Film življenja . . .	120
Riverain P.: Kostanjar . . .	14
Sajovic Vinko: Sanje pisarja Petra . . .	113
Samec Fr.: Gospod Andrej Peršuh in njegov puran . . .	118
— Strahovi . . .	276
Seljan Tonej: Pesem in pevec . . .	42
— Divji mož in drvarji . . .	112
— Bolni rezervist . . .	249
— Scena . . .	337
— Po bitvi . . .	366
Sič Adolf: Čemu . . .	127
Slaviček: Snubač . . .	241
Soukup Fr. Dr.: Življenje delavcev v Ameriki . . .	321
Stukelj Ivan: V tobakovem dimu . . .	22
— Doma . . .	73
— Ljuba starost . . .	102
— Neumljive solze . . .	178
— Poglavlje o varčnosti . . .	292
— Goljfiga kača . . .	342
Svetina Stanko: Anda . . .	134
Sviat Vladimir: Pa mu je le ugajalo . . .	29
Štefkin: Polde . . .	364
Taborski Slavko: Muzikant Tine . . .	56
— Peter, vaški čednik . . .	191
— Gospa Ljudmila . . .	298
— Nedolžna pravda . . .	334
Trošt Ivo: Prepozno . . .	33
— Kakor v raju . . .	148
— Ob svitu nove dobe . . .	329
Vanja: Vas Zakotje . . .	79
— Tovarniški delavec . . .	283
Vazov Ivan: Ded Jožo gleda . . .	353
Verin Ksenij: Brez pomladi . . .	132
Velikonja Narte: Ivan Sliivar . . .	369
Vidmar Josip: Pri glasovirju . . .	177
Vladimir: Pot na Golico . . .	346
Wastl Ivan: Iz našega življenja . . .	168
— Iz našega življenja . . .	236

Julep — izvrstna pijača.

Julep je pijača iz prešanega sadja. Iz katere vrste sadja, to vidite v cenniku. Izdelovalo bi se ga lahko iz vsakega sadja, toda sok ne obdrži vedno okusa po dotični vrsti. Nekateri sok je presladak, prazen, plehki in ni prikladen za vsakdanjo pijačo, ker mu manjka rezkost, ki je pogoj za ugašanje žeje. Jabolka so oni nebeški dar, ki so izvrstna kot sadje in kot soki. Tudi višnjevi Julep je enako izvrstna pijača. Zlasti se odklikuje od jabolčnega s svojo barvo, kakoršne je malokatero rudeče vino. Barva je tako intenzivna, da bi mogla koga zapeljati v dvomljivost, če je naravna ali ne, dasiravno je vsak dvom o naravnosti izključen. Višnjevi Julep je tudi nakislega okusa in kdor ga hoče poskusati, mu priporočamo, da ga pije menjaje z jabolčnim. O jabolčnem Julepu lahko rečemo, da je ravno tak, kakor štruklji, katerih se ne moremo prenajesti. Ta pijača Vam ne bo postala nikdar zoperna. Blagovolite poskusiti tudi ostale vrste. Jasno je, da je tu mirodajen okus in priljubljenost posameznika. Zlasti bolniki si izberejo gotove vrste, katere vedno uživajo. Vinski Julep je že nekoliko slajši in je prikladnejši, da se ga pije pri mali južini ker se pri tej priliki uživa manj pijače. Ponudite tekom dopoldneva slučajno došlim gostom k oblatom vinski Julep. Če že ne morete postaviti pred gosta kakšno posebno vrsto vina, katero bi se že po vinjeti smatralo za ne vem kako dragoceno, potem mu rajši ponudite vinski Julep, ki je v primeri z vinom dragocenost — kot šampanjec. V zalogi imamo tudi nekaj Julepa iz muškatovega grozdja — to je užitek! Kdor bi si ga želel, naj blagovoli naznamiti, lahko pridamo par steklenic k ostalim vrstam Julepa — samo za poskušnjo. V prihodnjem letu bomo skušali pripraviti si malo več te vrste Julepa, katerega okus se niti primerjati ne da z najboljšim vinom.

Julep je neprecenljive vrednosti, ker nima lastnosti opojnih pijač. Pivo zapelje k nezmernemu pitju in vino tudi stopnjuje žejo, vsled česar trpi človeški organizem. Julep pa žejo pogasi in $\frac{1}{2}$ litrova steklenica s sodovo vodo, navadno ali pa z mineralno vodo popolnoma zadostuje za dve osebi. To zadostuje, če tudi imaš še tako mastno večerjo.

Julep je zdrava pijača, ker vsebuje sadne snovi, je nepokipen ter s tem daje telesu to v dobro, kar bi uporabile kvasnice pri spreminjanju sladkorja v pogubonosni alkohol. Upamo, da ni pod solncem razumnega človeka, ki ne bi našel prednosti sadnih sokov pred pivom, izvzemši iz previdnosti pijance, ki jim je pivo nebesa, katera bi v tukajšnjem življenju pogrešali. Da ne pade na nas sumničenje pristranosti, previdno opozarjamo, da nimamo v mislih absolutne abstinence. To je lahko polje. Abstinenci (ki jih je v sedANJI napredujoči kulturi hvala Bogu že mno-

go) seže rad po Julepu in ga hvali v vsakem oziru, pijanec pa je tedaj, ko potrebuje po mačku nekaj osvežujočega, če ne da prednosti kisli kumari ali pikantnemu slaniku. Toda z ozirom k protinarnavnemu in nezmernemu uživanju piva ali vina, bo marsikdo pristopil v naše vrste, kateremu je pivo škodilo na zdravju. Pride čas in to sigurno, ko je treba vendarle spreobrniti se, če človek ne ceni višje užitek piva, kakor čmerne bodočnosti, ki je nasledek nezmernega popivanja.

Med privrženci abstinence niso vsi enakih nazorov. Nekateri imajo trdno voljo in prepričanje, drugi so pa k temu primorani, sicer bi bilo z njimi konec. In ti, ki poznajo pogubonosne posledice piva in vina (o žganju niti ne govorim) bodo gotovo radi zabranili v svoji rodbini uživanje alkoholnih pijač in zato rajše segli po Julepu.

Govori se, da je pivo redilno, toda to mnenje je veda že davno zavrnila, kot nesmisel. To je demon — alkohol, nič drugega.

Ne prikrivam resnice, da ni lahko pivcu odreči se pivu in začeti piti Julep. Toda dobra volja in duševna moč zavednega človeka, ki se dobro zaveda posledkov, bo gotovo premagal vse dvome in vedel kam. Mnogo ljudi poznate, ki gledajo na abstinenta kakor na blaznega človeka. Jaz pa mislim, da se v tem kaže karakter človeka in da je to znak njegove trdne volje.

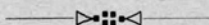
Pri pijancu šele takrat lahko zabavljamo čez pivo, kadar začne sam čez njega udrihati. To se mi pa ravno tako dozdeva kakor baba, kateri bolnik preje veruje kot zdravniku. Prigovarjam mu lahko kolikor hočem, da ga Julep ozdravi — pa zaman. Julep ima v resnici izvrstne lastnosti, toda med zdravila ne spada. Povspešuje prebavljanje, je naraven sok iz zdravega sadja, toda ne smatrajte ga kot zdravilo, ki ima pomagati. Vsakdanji slučaj je, da gre pijanec vedno rajši svojo pogubno pot, kakor da bi segel po kupici čiste vode.

Ako nadomesti svoj užitek ter si s trdno voljo ohrani ostanke svoje prejšnje čvrstosti, potem je stvar na pol dobljena, ker zdravilo je že abstinenca sama, to je popolno vzdržanje alkoholnih pijač. Skratka, tega škodljivca se moramo oprostiti. Telo ozdravi, če nima v sebi kali, da se bolezen nadaljuje in v tem slučaju Julep v resnici veliko pomaga. Največja zasluga Julepa je ta, da se je mogel bolnik rešiti alkohola, če je našel v njem izvrstno, zdravo in okusno nadomestilo.

Julep ni draga pijača. Blagovolite oprostiti, da ponavljam, kar sem že nekolikokrat omenil. Pol litra Julepa, po odračunanju zneska za vrnjene steklenice, ne stane več kakor 40 vinarjev. Mešan z enako množino sodove vode, ki stane največ 10 vin., skupaj torej liter 50 vinarjev. Liter plzenskega piva stane gotovo več, kar je le za eno osebo, in pol litra Julepova brizganca ki zadostuje tudi za eno osebo, pa stane le 25 vinarjev. Kdor hoče iti za vrček piva, mu ne zadostuje ta znesek.

Ne sodite preostro našo ponudbo, tudi če smatrate naše stališče kot trgovsko. Nasprotno, mi pri tem izvršujemo zaslužno delo in ni zdravnika, ki bi tega ne odobral. Že v tem lahko

spoznate našo dobro voljo, ki je v prospeh ljudstva, če ponujamo Julep po kar najnižjih cenah. Prepričujemo Vas z vso opravičenostjo, da iščemo materjelni dobiček šele v bodočnosti, ko se bo število naših privržencev znatno pomnožilo in tedaj bomo šele mogli računati na dobiček, o katerem sedaj še govora ni. Nasprotno tudi ne zakrivamo, da se konzumenti množijo in še v precejšni meri. Večjo agilnost bomo lahko šele prihodnje leto pokazali, ko si uredimo potrebne kleti in delavnice, katere smo si letos začeli staviti. In k temu, daj Bog dobro sadno letino in tedaj bo Julep pristopen z ozirom na ceno najširšim slojem. —

Nekoliko priznanj o ostalih naših izdelkih.

P. T. gg.:

Katarina Antonova, soproga c. kr. nadoficijala v p., Pisek, Havličkovo namestje 39. Poslano zelo dobro Vydrovo žitno kavo sem sprejela. Nisem si jo mogla že dočakati, ker tako dobre kave ne morem pogrešati niti jaz niti moja rodbina. Kava nam vsem zelo ugaja in zato jo vsaki kuharici in vsaki gospodinji toplo priporočam.

Josip Bartovský, učitelj, Němčovice, Radnice. Izvrstne juhe, kakor tudi juhini dodatki so nam že pošli. Pošljite nam zopet: riževo, blekovo, grahovo juho; steklenica $\frac{1}{2}$ kg juhinega dodatka za K 3.— in 1 steklenico malinovega groga za K 2.—, to so izvrstna sredstva proti ženitvi fantov na deželi!

Josip Bělohávek, podkovač, Kolvín, Mirošovy. Blagovolite mi obratno poslati kavo. Mnogi sosedje so bili preslepljeni z raznimi inse-rati v časopisih, ter kupili poceni žitno kavo, kateri je bila pridana kakšna škatlja, železna skledica, krožnik in drugo — pa bili so razočarani. Nobena kava se z Vašo ne more primerjati, naj si bo kar se okusa ali kakovosti tiče, in za te črepinje so dobili manj kave. Vsi zopet hočejo naročati Vašo izvrstno žitno kavo.

Franc Burda, kmetovalec, Dunice, Křivsoudov. Vydrova žitna kava je izvrstna; ravnotako tudi juhini dodatki — ki juho izboljšajo. Buhtin je izvrstna dišava za buhte.

Franc Černý, tesar, Doudleby n. Orl. Hvala za Vašo »Vydrovko«, zelo nam prilega. Smo samo dvočlanska rodbina, pa kava hitro gine. Kakor hitro nam bo pošla, naročimo jo takoj. —

Miloslav Černý, odvetniški uradnik, Jičín. Vaš izvrstni izdelek, žitna kava, je v vsakem oziru neprecenljive vrednosti in zasluži še večjega razširjenja.

Anda Gallerova, soproga nadinženirja, Karbice. S pošiljateljico sem popolnoma zadovoljna. Julep mešan s sodovo vodo je izvrstna pijača.

France Hanuš, kmetovalec v Roudnem, Mala Skala. Štejem si v največjo dolžnost, da se Vam zahvalim za tako izvrstno pijačo, kakoršna je v resnici Julep. Vsem izvrstno ugaja, pripravljen sem, priporočati ga vsakemu, zlasti pa vsem gg. odjemalcem Vydrovih izdelkov: Poskusite brez pomisleka to okusno in zdravo pijačo!

Josip Chmel, kovač, Dětenice. Preselim se, toda Vydrovka mora iti z nami, ker brez nje ne moremo biti. Že 8 let jo uživam in nanjo sem

se že tako privadil, da brez nje ne morem piti kave. Vydrovko posvoda rad priporočam.

Ivan Janda, Dunaj XV. Karmeliterhofg. 5/II. 114. Z Vašo pošiljateljstvo smo zelo zadovoljni. Juhine konzerve so izvrstne in nič manj gorčice. Kakor nitro nam bo pošla zaloga, takoj zopet naročimo. —

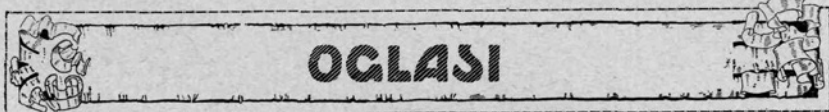
Julija Kralova, gostilničarka, Velká Polom, Šlezija. Vaši izdelki so v vsakem oziru izvrstni. Zlasti nam ugajajo masleni oblati in malinovi grog — izborna ljudska pijača. —

France Malík, župan, Borovany. Nikdar nisem mogel verjeti, da se lahko primerja »Vydrovko« z zrnato kavo. Po poskušnjah v pretečenem letu, ki so se dobro obnesle, vedno naročam Vydrovko. Kuharica pridava le šestino zrnate kave, pa pijača je izvrstna. Če ne bi napravil poskušnje z Vydrovko, bi se kave popolnoma odvalil. Zato priporočam »Vydrovko« iz prepričanja z globokim basom: »Vydrovka je dobra kava, druge nočem!« —

Fani Napravnikova, vdova po c. kr. poštnem uradniku v Brnu, Haberlerova 6. Pošljite mi zopet 5 kg. žitne kave. Pijemo jo samo in zelo nam ugaja. Veliko boljše vpliva na zdravje, kakor če se ji primeša zrnato. Vaša žitna kava zasluži, da se jo priporoča. Tudi v bodoče bom skrbel pridobiti novih pridanikov. Želim Vam obilo sreče in upam, da si jo vsak, ki si jo je naročil enkrat, naroči tudi v drugič.

Zdenka Pacherova, nadgozdarjeva soproga v Brnu, D'Elvertova ul. 11. Vaši izvrstni oblati nam zelo ugajajo in naročiti si moramo novo škatljo ne samo za nas, temveč tudi za 2 drugi rodbini. Ne bom pozabil priporočati jo, kakor tudi ostale Vaše izdelke.

Marija Rambouskova, hišna posestnica, Klenovka, Přelouč. Prosim, pošljite zopet 5 kg. Vydrovke meni in pa gosp. Jos. Koláčnicku, ker Vaša kava je izvrstnega okusa, prijetnega duha in je zdravju zelo koristna.

≡ K tej številki »Domačega Prijatelja« je priložen žepni zapisnik zdravniški, kmetovalski in splošni. Je zelo pripraven za gospode in ljube gospodinje. Gospodinjam priložimo tudi stenski koledar, ki je delo slikarja Ivan rit. Skramlika. Gotovo bo zanimalo naše cenj. odjemalce, če v kratkih potezih očrtamo životopis omenjenega slikarja:

Ivan rit. Skramlik, češki slikar, je rojen v Pragi leta 1860. Študiral je na akademiji v Monakovem, potoval je po Evropi, bil je v Parizu, v Italiji, na Nemškem in končno je bil učenec slavnega slikarja Brožíka. Leta 1881 je prvič v Pragi razstavil »Zatišje«, efektno sliko s polnimi barvami. Sledile so potem na spomladnih razstavah praških leta 1882 »Pri pianu«, l. 1883 »Zatišje«, 1884 »Igralec na lauto«, l. 1885 (prvič v Rudolfinu) »Portret dame«. Leta 1886 nam je predstavil cesarja »Rudolfa II. pri svojem dvornem starinarju J. Strade«, veliko sliko, popolnoma po Brožíkovem načinu, z izborno posrečenimi podrobnostmi (preproge itd.). Nato je slikal drobne genre v krojih XVI. in XVII. stoletja ter motive tedajnega življenja češkega.

Leta 1895 nam pokaže v velikih razmerah »Spokorno Magdaleno«, nakar je začel zopet z malimi deli, toda vedno zelo sočnato v barvi z natančno tehniko. Od slik, razstavljenih na razstavi trgovske in obrtne zbornice v Pragi 1908, je kupil njega veličanstvo Franc Jožef I. sliko »Palazzo di Venezia«, ki predstavlja življenje na ulici v Rimu. Na zadnji mednarodni razstavi v Monakovem je vzbudila posebno pozornost njegova slika dame v naravni velikosti.

Slavnemu slikarju se zahvaljnjemo za njegovo naklonjenost, ki je okrasil nastenski koledar ter mu želimo mnogo uspehov.

SVETOZAR ČOROVICH:

NA NOVO LETO.

Pod nebotičnimi, mračnimi stenami Kozjega Brda, ki s svojimi raztrganimi in špičastimi vrhi podpira nebo, pod vsemi onimi luknjami in jamami, v katerih gnezdiijo divji golobje, se je vlekel grbast travnik z gosto, belo travo obraščen in s križi posajen. To je vaško pokopališče. Nekoliko korakov pod njim se je postavila vrsta skromnih vaških koč, z glino oblepljenih in s slamo pokritih. V kočah je živo, kakor v čebelnjaku. Slišijo se zmešani glasovi otrok, žensk in moških, med katere se razlegne včasih pok puške ali pa vrisk mladega grla. V kočici na kraju vasi so na ognjišču dogorevali »babnjaki«, — na sveti večer v gozdu usekana polena — ki so jih spravili od Velikega Božiča za Malega. Na nizki klopi okoli ognjišča so se tlačili gospodar, suh človek, okrogla gospodinja in njhova hčerka, slabotno otroče, ki je šlo na peto leto. Plamen se je zvijal in je razjasneval rumenkasta in objokana obraza moža in žene. Oba sta zamišljena, s sklonjenimi glavami sedita in žedita. Dekletce je sklenilo roke v naročju in je z nekako plašnim pogledom gledalo zdaj enega zdaj drugega, potem se je zamislilo tudi ono.

Gospodar je potegnil umazan robec iz žepa in si je obrisal solze. Potem je, sam nevede zakaj, udaril z železnimi kleščami po žerjavici, da se je vzdignil pepel in kakor bel sneg posul ženi lase. Ona je globoko vzdihnila.

»Žalosten Božič smo imeli — eh in Mali Božič ne bo boljši —« je zatožil gospodar, kakor bi ga ta vzdih opogumil na besede. Žalosten sem in tudi ti in cela koča je žalostna.«

Žena je zajokala. Solze so se ji vsule po licih in padale v naročje. Nevede, kaj bi drugega počela, je objela deklece in ga začela poljubovati.

Pred nekaj meseci so pokopali prvorojenega sina, zraslega in postavnega.

Bil je že učenec in med prvimi v šoli. Lansko leto jim je bral o Božiču iz apostolske knjige in celo hišo je prisilil, da

se je ž njim veselila. Ganil je očeta in mater, da tudi sosede tako, da so ga hvalili in obdarovali. Pa je obolel in umrl.

»Modrijan je bil in glavo je imel, ni mu bilo para na svetu!« je rekel gospodar in zopet udaril s klješčemi po žerjavici. »Ta bi nam bil na čast!«

Ona ni odgovorila. Le dekletce je izpustila iz rok in si podprla glavo, žalostno se kimaje zdaj na eno zdaj na drugo stran. Tudi dekletce se je nekako stresnilo in je zopet začelo gledati z onim prejšnjim vprašajočim pogledom.

»Zakaj se jokaš?« jo je vprašalo čez nekaj časa.

»Zaradi brata,« je odgovorila mati.

»Ker se je skril?«

»Da ...«

Dekletce je povесilo glavo.

»In zakaj se je skril?« je vprašalo.

»Ker si ga jezila,« se je zadržala mati, da ji pretrga daljne spraševanje. »Nikoli mu nisi ničesar dala ...«

Dekletcu so se zasolzile oči.

»In kdaj bo prišel nazaj brat?« je zašepetala.

»Ne bo ga več« je rekla mati. »Spi ...«

»Tam v zemlji spi?«

»Da ... Tam v zemlji ...«

Dekletce je obmolknilo. S sklonjeno glavo se je stisnilo v kot. Tam si je s predpasnikom pokrilo oči in se je začelo tiho jokati. Nihče se ni zmenil za njo. Oče in mati sta se zopet zamislila, le zdaj pa zdaj sta vrgla oklešček v ogenj, da se je zopet razgorelo ali pa sta odgrinjala pepel.

»Srečen Mali Božič!« je pozdravil z močnim glasom dolgi botr Stevan, nepričakovano se pokazavši na vratih, široko odprl usta, v katerih sta stala samo še dva sprednja zoba — in se zagledal v njih. Ali takoj se je namrdnil. Nagrbnil je čelo, nakremžil obraz in kimal z glavo.

»Kaj se sedita, kakor dva otroka in žalita Boga na današnji dan!« se je oglasil zlobno. »Kaj vaju ni sram ... Vidva sta kriva, da vama ga je Bog — pohvaljen bodi — dal in spet vzel ... Nečeta se pokrižati in prositi ga, da bi vama dal drugega ...«

Kakor da ju je sram. Pogledala sta eden na drugega in polahko vstala. Naredila sta mu mesto, da bi šel. Potem sta molče prinesla staro čutoro z rakijo in sta jo postavila pred njega.

Boter Stevan ju še pogledal ni. Nekaj je godrnjal v brke in se temno oziral po izbi.

»In kje je moja punčka?« je vprašal končno, ko je zapazil v kot stinjenega otroka. »No, sem pojdi,« jo je poklical, »k botru pojdi, boš nekaj dobila ...«

Punčka je vsa objakana počasi vstala in polahko s sklonje-

no glavo sramežljivo pristopila k njemu. Boter jo je vzdignil k sebi, poljubil jo in si jo posadil na kolena.

»Kaj si botrova?« jo je vprašal gladeč jo po licih.

»Sem,« je zašepetala.

»In si, in si!« je zaklical zadovoljno. »Moja in moja! Če bi bil tvoj oče hvalil Boga, da te imam in ne bi jadikoval nad mrtvimi.«

In poljubivši jo še enkrat, je segel za širok pas, izvlekel par jabolk in jih ji dal.

»Viš, kaj sem ti prinesel, da boš imela veselje...«

Dekletce se je nasmehnilo, ko je zagledalo jabolka v predpasniku. Vsako je obrnila in pogledalo, podišalo. — Potem je odšla in se začela igrati pri vratih.

Še le zdaj si je privoščil boter Stevan rakijo.

»Želim ti, boter in gospodar, da bi ti dal Bog boljšo pamet —« je napil. »Mislil sem, da si možki, ampak ti si prav za prav gorši od vsake ženske.«

Gospodar je nejevoljno vzdignil glavo. Pogledal je botra in se udaril s pestjo po prsih.

»Vem, da to ni lepo,« je rekel. »Vem, brate... Ni, kakor praviš, lepo, da bi možki jokali, sromata je gledati nanj... Ali ne morem stisniti prazno srce!... Boli me... Tukaj me boli« — in zopet se je udaril po prsih — »in ne morem, da ne bi jokali...«

»Lep naš otrok, kakor zlato jabolko,« je pristavila gospodinja in zopet je imela jok na kraju.

In oba sta začela pripovedovati o njegovih čednostih. Obstopila sta botra od obeh strani in sta pripovedovala... Spominjala sta se šal, besed, iger ranjkega sina... jecljala sta, kakor je on jecljal, ko je bil majhen.

»Revež, bral je kakor učitelj,« je pravil oče. »In peti je znal, kakor pop... In o kraljeviču Marku in o Milošu Obiliču in o srbskem kralju Lazaru, vse je znal, kakor bi pokal z bičem. In kadar je pel, — kakor struna je imel glas... Usta in ušesa odpreš in se ne moreš naslišati...«

Botru je bilo tega pripovedovanja že zadosti. Začel se je odkašljavati in odmahavati z roko, kakor bi hotela reči: »Vem to, vem! Dovelj o tem!«

»Kakšnega postavnejšega otroka bi pa še rad nad tvojo punčko!« je vzkliknil, ko je videl, da ne more drugače prekiniti pogovor.

In ogledavši se k vratom, je zaklical: »No, pojdi sem, da mi boš kaj zapela...«

Ali male ni bilo v sobi.

»Kje je?« je vprašal z odprtimi usti in pogledal v mater.

»Ne vem!« je odgovorila v zadregi in se začela ogledovati.

»Morda je šla ven!« je rekel oče mirno.

Boter je razkoračil oči in skočil kvišku.

»Kam bi šla v takem mrazu?«

Vsi trije so odšli pred hišo.

»Pri moji veri, na pokopališču jo vidim,« se je začudil boter. »To je ona.«

»Ona!« je kliknil oče in hotel po njo.

Boter ga je vstavil.

»Ne,« je zašepetal. »Jaz jo bom pripeljal!«

In iz radovednosti, da bi videl kaj dela, se je počasi od zadaj plazil k nji.

Mala je modro stala v svoji lahki oblecki, kakor je bila doma pri ognjišču, pred bratovim grobom. Bose noge in majhne roke so ji bile plave od mraza a z oči so ji padale solze. Vsa botrova jabolka je zložila na grob, objela križ in tiho klicala:

»Vstani brat... Nikar se ne jezi več na me...«

VJENCESLAV NOVAK:

ČRTICA O BOŽIČU.

I.

Bilo je tisti dan pred Svetim večerom. Sneg se je hitro spuščal v debelih in gostih zvezdicah in bela naslaga je hitro rastle po zemlji in po drevju in odevale svet v prijetno sliko gluhe in mirne zime.

Mraz je popustil, vendar je bilo prav prijetno opazovati življenje zunaj iz prijetno tople sobe: mimoidoče, ki so koralili hitro, kakor da se vsem nekam mudi, otroke, ki so se kepali s snegom, gozdne in poljske ptice, ki jih je prvi sneg napodil v mestne ulice — in končno to obilno in gluho padanje snega, ki ga je Makso dobro razpoložen v svoji idealni duši primerjal blagoslovu in sreči, katero pošilja Bog te božične dneve v najbednejšo krščansko dušo. To misel je začutil Makso v sebi, kakor svetel in topel žarek, ki je posijal v njegovo dušo in ga zaokupljal vedno bolj. Ta misel je bila zarodek črtici, ki jo bo napisal za božično številko časopisa, kateremu je sotrudnik. Že dolgo ni bil ničesar napisal. V njegovi drugače tako bujni in rodovitni domišljiji vladala je zadnji čas puščoba, ničesar se ni mogel spomniti, kar bi se dalo umetniško uporabiti. Četudi še je kaj zmislil, če ravno ga je kaj razvnelo za trenotek, vse je zopet bledelo in zamiralo, če je poskusil odeti misel v obliko in formo. Včasih je klonil zaradi te svoje onemoglosti žalosten skoro do solz. Čutil je, da ustvarjajoča sila ni umrla v njegovi duši; ali ni jo mogel prebuditi, da se prelije v njegovo bitje, da ga vsega obvlada in da pozabi na vse drugo tako zlo, da poznejše, ko

dobi svojo stvar tiskano zopet v roke, bere to, kakor nekaj, kar pozna le od daleč, tako, kakor da to ni napisal on, ampak nekdo drugi. Zato je bil danes srečen, ko je začutil v sebi ono toplino, ki je tako potrebna za uspešno delo. Ali glej! Komaj je začel malo bolj razmatrati svojo idejo, vzdignil se je s surovo silo glavni sovražnik njegovega umetniškega stvaranja.

Prilike, v katerih je živel, niso bile prav nič ugodne pisateljskemu delu. Skoro cel dan je bil vezan na svojo službo. Zaradi draginje stanovanj, je moral stanovati stisnjeno, da se v svoji okolini ni nikdar mogel nemoteno zatopiti v svoj literarni posel. Zaradi živahnosti njegovih šestero otrok, ni bilo niti govora o tišini, v kateri se svobodno rodijo in razvijajo ideje. Ostala mu je le noč za delo. Ko je vse okrog njega zaspalo, tedaj so prihajale iz globoke nočne tišine ideje, kakor mili obiskovalci, kakor dobri duhovi, s katerimi je prijateljeval in ki so enako ljubili njega, kakor on njih. Ali odkar se je pred štirimi tedni rodilo njegovo šesto dete, ni mogel delati niti po noči. To dete je bolešno ka-li, pa joka cele dolge ure in ne da se nikakor umiriti. Včasih sedi Makso v kasni noči pri pisalni mizi, pa posluša in posluša — in potem se mu zazdi, da kriči to drobno otroče iz nekake zlobe, da le zato napenja svoja pljuča in grlo, da moti tišino, brez katere on ne more v divno carstvo domišljije, v krasno društvo svojih idej.

Pa še nekaj. Od zadnjega poroda boleha žena še zdaj; zdravnik jo obiskuje in trdi, da je slaba, priporoča nego, dobro hrano in mir ter predpisuje draga zdravila... Zaradi svoje boleznj je žena včasih razdražljiva, kar ni bila prej nikoli. Najhujše je pri tem, ker misli Makso, da smatra ona šesto dete za nepotrebno breme. A to ga zelo boli. Kaj je zakon brez otrok — brez blagoslova? On sicer ni prepričan, da žena tako misli ali sluti in ta slutnja je za njega nekaj strašnega. Boji se groze, ki bi ga prevzela, če bi mu žena potrdila in zato se nikoli ne razgovarja z njo o čem takem.

In potem še nekaj. V to on prej ni verjel, da ima pravico prihajati s svojo surovo podobo v carstvo, kjer vlada duh in vzvišenost misli. To je materialno in denarno vprašanje, neprestana in grda skrb, kako bo pridobil družini, kar potrebuje za vsakdanje življenje. Njegova profesorska plača zadostuje tudi v navadnih prilikah skoraj vselej komaj za prve dve tretjine mesca, kadar pa se pripeti kaj posebnega, kakor zdaj, ne vesta niti on, niti žena, kako bi se rešila vprašanja: Kako bomo izšli?... Krpal je in mašil s svojim literarnim zaslužkom in večkrat ga je bilo samega sebe sram, da je navdušenje svoje duše oblatil z vprašanjem: Koliko mi bo to dalo?... Ali kljub svoji odvratnosti je bilo to vprašanje že dolgo njegov večni spremljevalec, ki se ga ni mogel rešiti, čegar težina ga je trdovratno vlekla iz svetlega carstva sanj v grdo tavanje po nizkih skrbeh, v katerih se dušijo ideje... A moral se je ukvarjati s temi nizkimi

mislimi — zaradi svojih otrok. Zaradi njih, samo zaradi njihove bodočnosti je že davno čutil vrednost svojega življenja. Pa niso res ti otroci, ta priča večnega obnavljanja sveta, živa in najbolj navdušujoča poezija?, nositelji idej, ki bodo napolnjevale bodočnost?

Kljub vsemu je ideja, ki jo je zamislil gledajoč padajoči sneg, ostala živa. Žena je v drugi sobi popravljala lanski lišp za božično drevesce a Makso se je, prevzet od srečne ideje za črtico za božično številko časopisa, optimistično tolažil, da je našel rešitev nepriliki, o kateri sta z ženo že od ranega jutra razpravljala. Božič je namreč na vratih a pri njih ni bilo niti beliča denarja. Toliko je treba vsega nakupovati, treba je tudi otroke iznenaditi z darovi, ko se prižgejo svečice na božičnem drevescu, — to veselje, — pravi žena, — imajo tudi deca najubožnejšega delavca. In ko sta trikrat prečrtavala in križala, kaj vse bi se imelo kupiti, znižala sta potrebni znesek na minimum — na deset goldinarjev.

Makso je končno našel vir, od koder jih bo preskrbel. Prosi pojdem, zaključim v sebi, — da mi dajo zopet kaj naprej; saj to ni sramota, saj bom odslužil...

To prosjačenje v sili je bilo sicer odurno, ali drugega izhoda ni bilo. In on se napoti k uredniku tistega lista.

II.

»Prišli ste ravno o pravem času, kakor naročeni!« pravi urednik in mu stisne roko. »Za božično številko potrebujem primerno črtico — pa jo nimam. Čakal sem, da mi bo kdo kaj poslal, ali ničesar. Nihče se ni spomnil na me«.

Makso se je razveselil. Jako rad je slišel vsako priznanje svojega pisateljskega dela, posebno pa ga je veselilo, da tudi merodajni sodniki dobro ocenjujejo njegove sestavke. Obenem se mu je pa tudi pojavila misel: Mi vsaj ne bo odbil, če ga prosim za »aro«.

»Črtico?« pravi on. »Ravno zato sem prišel, da vam jo ponudim«.

»Živijo!« klikne urednik. Ni mogel zatajiti svoje navdušenosti, s katero pozdravljajo gospodje uredniki svoje sotrudnike ob času, kadar jih rešijo »suše« in neprilike.

»Dajte!« posegne on z obema rokama proti Maksu. »Tako pošljem v tiskarno«.

»Ni gotova, ali jutri jo bom prinesel.«

Uredniku se zmrači obraz: »Prekasno bo«.

»Moja častna beseda, da imate črtico jutri do desetih v rokah.«

»No, ob devetih bo še šlo. Drago mi je. Vaše stvari radi čitajo, niste našli tiste bolezni, ki jo ima že ves naš mladi

literarni naraščaj. Vi imate poezijo, navdušenost, vero v vzvišenost idej.«

»Hvala... Ali nekaj bi Vas rad prosil...« pristavi Makso s temnim in negotovim glasom.

»Izvolite...« Urednikov glas je bil zdaj mrzel in obraz strog. Iz izkušnje je uganil, kaj pomeni tak nesigurni »nekaj bi Vas rad prosil« pisatelj.

Maksu je postalo neugodno, težko čustvo mu stegnilo prsa, da mora zopet prosjačiti. Že je hotel molčati in oditi — ali doma ni bilo niti krajcarja v hiši pred pragom takih praznikov...

»Dajte mi deset goldinarjev naprej«, je rekel naglo s suhim glasom, ki mu je tuje donel v lastnih ušesih, kakor da govori nekdo drugi.

»Naprej... To ne pojde. Upravišтво je razdalo že toliko denarja pisateljem za obljubljena dela, abonenti plačajo slabo, pa so zaključili, da se sploh ne bo več dajalo zalog. Ali bodite prepričani, to velja za vse pisatelje brez izjeme. List stane mnogo denarja, izdaja se z velikim deficitom iz golega patriotisma... Sploh pa imate tudi že vi pri nas še nekaj naprej vzdignjenega...«

»Porod smo imeli v hiši... in bolezen,« je rekel Makso s trpkim glasom. V grlu ga je dusilo, vendar se mu je zdelo, da je s to izjavo vse razjasnil.

»Veste kaj? Prinesite mi do devetih obljubljenih črtico in jaz bom pri upravištvu rekel, naj vam to pot od Vašega honorarja ničesar ne odbijejo v ime stare zaloge.«

Sneg se je še gostejše spuščal na zemljo, iz debelih naslag po cesti, drevju in strehah stvarjala se je krasna zimska slika, podobna svetu iz čarobnih pravljič. Makso je gledal le kvišku v nizko, sivo, neveselo nebo...

Preveč razburjen je bil, da bi bil mogel z mirnim, bistrim pogledom gledati v življenje. Njegova pesniška duša klonila je, kakor vselej, kadar je kdo le količak razžalil njegov ponos. Bilo mu je, kakor da je dobil udarec, ki ga bo čutil vedno. Čutil se je brez moči, neznatnim in nevrednim ne le zaradi tega, ker ni dobil denarja, nego posebno še zato, ker si je domišljjal, da je hotel reči urednik prav za prav le to, da mu tiskajo njegove stvari pač zato, ker nimajo boljih in naj ne bo še tako predrzen in zahteva honorar naprej... Kako naj napiše kaj poštenega, ko mu je legel črn mrak na dušo, moreča misel: Vidiš, Makso, vse tvoje ideje niso vredne niti deset goldinarjev!...

A žena je čakala doma na denar — otroci že par tednov pripovedujejo, kaj jim bo prinesel mali Jezus...

Pojde k drugemu časopisu. Tu je malokdaj tiskal svoje sestavke, ali tu nima nobenega starega dolga, ne bodo ga torej zavrnili.

Urednika še ni bilo ali rekli so mu naj počaka in mu dali par časopisov, da čita.

Čakal je in čital a ni vedel kaj čita. Neprestano je ključala misel: Tudi ta me bo zavrnil... Ali jaz mu bom povedal, se je grozil v mislih. Ali to je bila grožnja ovce v volkovi obleki.

Čez pol ure končno je prišel urednik in ga ljubeznjivo pozdravil: »Hvala Bogu, da tudi na nas mislite,« rekel je prijazno in očitvidno čakal, kdaj bo posegel Makso v žep po rokopis.

»Nekaj bi Vas prosil...« je začel Makso.

»Prav rad, kar morem.«

»Kaj ne bi mogel dobiti od Vas nekaj naprej...«

»Hm...« Na urednikovem obrazu ni bilo več sledu one pri-srčnosti, s katero ga je pozdravil. »Mnogo?«

»Deset goldinarjev...«

»Počakajte malo, bom sam vprašal...«

Urednik se je kmalu vrnil: »Oprosite,« je rekel. »Jutri se morajo izplačati delavci v tiskarni... ali pridite po prazni-kih...«

Že je bilo štiri popoldne. Nebo je bilo še bolj sivo in čemerno, ali ulice so bile žive in polne ljudi, ki so postajali pred sijajno razsvetljenimi izložbinimi okni prodajalen. Maksu se je zdelo, da je ta vedra slika življenja lažna, da je svet poln trpljenja in solz. Ves izmučen je bil v duši, stal je brez moči pred res-nico, da more primanjkljaj tako neznatne svotice uničiti vso radost in zadovoljstvo, katero je pričakoval z družino o Božiču...

Imajo me za pesnika in mislijo, da rodim lahko umetniške spise, kakor drevo sadje. Ali drevesa gojijo, obrezavajo, čistijo, ovijajo za zimo s slamo — ali za me nima srca nihče... Oh, če bi ne bilo teh sedem doma, ki živijo od mene! Ideje! Neum-nost! Nikoli več ne bo vzel peresa v roko!...

Ali žena je čakala na denar a otroci na darove.

Srečal je nekega znanega odličnega in bogatega gospoda, kteremu je bilo deset goldinarjev, kakor atom. — »Ta bi mi dal« — je pomislil pesnik ali zdranil se je v istem hipu: »In ponos?!«

Zdelo se mu je, da mu je beda ubila že vse dostojanstvo v duši in brzim korakom je pohitel dalje.

Hiteč tako po ulicah je obstal pred sijajno razsvetljeno pro-dajalnico. Vse polno ljudi se je trlo notri. Lastnika so vsak čas spominjali časopisi, da je daroval toliko in toliko za te ali one dobrotvorne svrhe. Maksova žena je že par let kupovala v ti trgovini vse, kar so potrebovali doma in zato je prišla Maksu skušnjava, da stopi v prodajalnico in da naprosi tega trgovca, da mu pomaga s to svotico »do prvega« iz zadrege.

Znoj je oblival Maksa — dva človeka sta se borila v njem, dva sovražnika sta bila bitko na življenje in smrt. — Eden je zastopal z živo zgovornostjo Maksovo ženo in otroke, drugi je dokazoval, da trgovec nikakor ne bo imel volje priskočiti z ma-lenkostnim posojilom bednemu pisatelju na pomoč, čeprav hvalijo njegovo darežljivost vsi časopisi. Prvi je silil: Zakaj

ga ne bi prosil? Vselej, kadar prideš plačati račun ti ta trgovec navdušeno stisne roko in ti zatrjuje, kako priljubljene so tvoje povesti v njegovi družini. V čast mu bo ...

Oni drugi človek v Maksovi duši pa se je smejal porogljivo: »Samo pojdi. Boš že videl kakšno sramoto. boš doživel! Ne boš dobil denarja, to je gotovo a kar je še hujše, trgovec bo prezirno gledal za teboj, ko boš osramočen odhajal iz prodajalnice in si bo mislil: Glej ga, kako pridem jaz k temu?! ...

Ali žena je čakala na denar a otroci na božične darove. In kako bi danes z ogorčeno dušo mogel napisati božično črtico za božično številko časopisa? ... Kaj danes! Nikoli več peresa v roke! ...

»Neumnež!« ga je zopet sililo nekaj v notrinji. »To je bogat človek — in mecen k temu! S hvaležno dušo se te bo spominjal, da si mu dal priložnost pomagati ubogemu pisatelju!«

Drugi glas se ni dal zadušiti: »Le pojdi! Le pojdi, ako želiš doživeti še večjo sramoto in razočaranje.«

Ali tudi prvi glas se je zopet oglasil: »Kaj tako nizko ceniš samega sebe, da ti ljudje ne bi poverili niti desetih goldinarjev?! To je sramota! Sploh pa veš, da ni doma počenega groša a otroci ne govorijo že cel teden nič drugega, kakor le o božičnih darovih, ki jim jih bo prinesel mali Jezus.«

Prej, predno se je mogel še enkrat javiti oni nepoverljivec in nezaupnik, je stopil Makso v prodajalno. Trgovec mu je prišel nasproti, priklonil se je, podal mu roko in vprašal ga je s preljubeznjivim glasom: »Kaj pišete zopet kaj lepega?«

Makso je skomiznil z ramami, njegov pisateljski ponos se danes ni dal tako lahko geniti.

»Vaše stvari čitamo vedno s posebnim užitkom«, je nadaljeval trgovec samovestno. »In kar je glavno, vi pišete s pravim patrijotičnim duhom.«

»Prosim, gospod!« je klical nekdo od množice kupcev trgovca in ta da Maksu roko: »Oprostite, danes imamo zelo mnogo dela ...«

»Prosim vas, samo trenotek,« zajeclja Makso s stisnjenim grlom, kakor sramežljiv dijak, ki je prvikrat prišel k učitelju opravičevati se, da ni naučil svoje naloge.

»Izvolite samo naročiti tam,« pokaže trgovec na svoje komije.

»Oprostite ... ali jaz bi rad nekaj ... denarja ...«

Trgovčevo lice se je naglo sprememnilo, pred Maksom je stal popolnoma drug človek: zamišljen, bled, skoro preplašen.

»Samo deset goldinarjev, če je mogoče, do pr ...«

»V tem slučaju mi je zelo žal, da ne morem ugoditi. Imeli smo včeraj velika izplačila ... Verujte, zelo žal mi je ...«

Makso je bil zopet na ulici s čustvom, kakor da so ga vrgli sem, kakor kakšnega nevredneža, ki so ga zasačili pri kraji in goljufiji. Mogočnost hladnega, treznega razmišljanja ga je

zapustila popolnoma. Nahajal se je v strašnem obupnem razpoloženju, ki je bilo še stokrat hujše, kakor misel, da bo ostala njegova družina na Božič brez krajcarja. Makso ni mogel misliti, da mu ljudje kratijo denar, ker ga v resnici nimajo ali pa so rojeni stiskači. Ne! Makso, ki je vsak ljubeznjiv pozdrav na ulici presojeval iz stališča svojega pisateljskega uspeha, on, ki je kolikrat žrtvoval korist svojo in svoje družine za umetnost — on je zdaj bolešno čutil, da ni vreden niti stoti del tega, kar bi kakor pisatelj hotel biti, čutil je, da ga nihče ne ceni, ne ljubi, da je s svojim delom zastonj izgubljal noči in varal samega sebe. V grenkem razočaranju se je čutil bolj zapostavljen, kakor zadnji človek v njegovi domovini.

Že davna je pala na snežno belino temna zimska noč, ko je prišel potr in žalosten domov. Otroci so mu pritekli nasproti in ga obsuli s svojim veselim krikom, da mu čim prej povedo kakšne darove jim bo prinesel mali Jezus. Njegov ljubljeneec, dveletni sinček, se je oklenil njegove noge, uprl svoje prekrasne otroške oči vanj in se sladko smejal. Makso ga je vzdignil k sebi in grenka misel ga je obšla: »Zakaj imajo ljudje tako malo srca zame, ko mi sleherna beda s podvojeno silo trga prsa?...«

In hitro je spustil otroka na tla, da pokrije oči, ki so se napolnile s solzami...

III.

Ali ste že kdaj doživeli — toda kdo še ni doživeli! Doživeli namreč, da vam je svetel, krasen dan pokazal lice polno žalosti, skrbi in tuge? — In ali ste že doživeli, da vam je pod temnim nebom brez solnca, ko je ves svet zlovoljen in mrk, srce rajalo od veselja in življenja.

Makso sedi pri svoji pisalni mizi, glavo je naslonil na obe roke. Že davno so pospali otroci, celo najmanjše je nocoj mirno zaspalo v postelji na rokah svoje matere. Globoka tišina vlada v hiši, soba je ugodno topla, ulica se beli od snega... Pred Maksom leži bel papir in čaka na njegove misli. On jih čuti v sebi, čuti jih okoli sebe v nočni tišini, ali kadar se jim hoče približati, zbeže kakor preplašene ptice. »Ne morem — danes ne morem delati!« — je zastokal že parkrat. Zastonj se je trudil ugledati v duši svetlo sliko sreče in blagoslova, ki ga čuti najubožnejše krščansko srce na sveto noč, ko nečujno pada izpod neba na zemljo beli sneg... Namesto te vedre tolažbe polne podobe, vidi bedo, bedo: Pijan delavec prihaja domov, ves zaslužek je zapil in zdaj plane, kakor surova živina nad ženo in otroke, ki so ga čakali pozno v noč, da se nasitijo kruha, ki jim ga je imel prinesiti...

Kletev čuje in jok, udarce v sveti tišini božične noči, ko prihaja mali Jezus na svet in blagoslavlja ljudi... Makso namoči pero, da napiše to sliko... Ali nekaj mu brani pisati. Ne,

ne, ne more, ne sme omadeževati sveto noč s tako podobo! ... V veri izginja tudi taka beda ... O črne so pege na sliki človeškega življenja — ampak vendar je nekaj, kar nas veže s svetlim kraljestvom duhov, kar smo prinesli od tam ... nekaj, kar življenje ne more dati, le ubija. In to bomo zmagoslavno odnesli zopet seboj tja nazaj ...

Prvotna ideja mu je zopet stopala pred oči polna čara poezije, čutil jo je v sebi, kakor himno, kakor blagoslov, ki z blago roko odklanja misel na bedo in kaže očem svetel svet upanja in v večnem sijaju prikazuje končno zmago resnice in dobrote. Čutil je v duši, da se ta blagoslov razliva obilno tudi tu okoli njega, da prihaja od njegove žene in njegovih otrok, ki sanjajo v svoji rajski nedolžnosti divne sanje o malem Jezusu, ki prihaja z neba, da deli dobri deci obilne darove ... Da, »bodimo kakor otroci! ...« Zdaj je videl jasno sliko božične črtice, ki se mu je rodila v duši, ko je gledal danes, kako se obilno spušča bel sneg na zemljo ... Že se mu je ogrevalo srce, že se je budilo ono notranje navdušenje, ki samo o sebi daje oblike umetniškim čustvom, — ko mu zopet, kakor hladen veter predoči spomin vse ono, kar je doživel danes ...

»Zakaj se varam!« je govoril samemu sebi. »Kakšen je svet in kakšnega bi hotel imeti v svoji duši! Kako boli to strašno nasprotje ... In vse le zaradi bornega, nizkega pomanjkanja! Njegova surova sila bo jutri uničila tudi sanje mojih otrok o malem, dobrem Jezusu, ki nosi darove ... Zaradi te neumne sile prihaja žalost in nezadovoljstvo v mirne, dobre družine, najlepše nade, najkrasnejše misli ubija, ona ne prizanaša niti v materinskem srcu ...

Zadnja misel se je zgrnila nad njim, kakor mogočen val motne vode. Gledal je svojo ženo izmučeno od zadnjega bolnega otročička, kteremu se ne veseli, kakor božjemu daru in blagoslovu, kakor so ji bili drugi otroci, — nego vidi v njem breme, pod katerim se še večkrat in bolj usiljivo javlja vsakdanje človeka nedostojno vprašanje: Kako bomo izhajali s plačo? ... Ona tega ne pove ali zaradi nizkih in odurnih skrbi, ki jo stiskajo od vseh strani, ona gotovo obžaluje, da je temu otroku dala življenje, ona mu morda skrito v dnu srca želi smrt ... Ves se je stresel, ko je pogledal s svojo prenapeto domišljijo tej strašni misli v obraz. Njegova dobra žena, ki jo je tako zelo ljubil in naredil ž njo tiho gnezdo srečne družine, ona je morda omadeževala svojo dušo s tako zločinsko željo — zaradi pomanjkanja ... To željo, ki se je bal, da tli v njegovi ženi, da umre otrok, ni mogel razlikovati od pravega umorstva. Črne misli so vstajale, množile se in mu kazale, kako rodi pomanjkanje greh, kako beda polni ječe in postavlja vešala ... In tudi njemu jemlje pomanjkanje vse — vse! Navdušenje, ponos, spoštovanje, sramežljivost in ženo! Oh in že je čutil kako umira njihova ljubezen, kako se trga sladko edinstvo družine. Oh, to

je hujše od vse sramote, od vsega ponižanja in prezira ... vse to izginja v strahu, da je s tako zločinsko željo ubita duša žene, s katero je iz najčistejše ljubezni sklenil zakon, blagoslovljen tako obilno z zdravimi, lepimi otroci ... nado boljše prihodnosti ...

Ves se je tresel. Kakor da se je hotel prepričati, da bo našel na njenem obrazu napisano to strašno željo, se je plazil po prstih v sobo, kjer je spala z najmanjšim otrokom njegova žena.

V topli, poltemni tišini slišalo se je enakomerno dihanje žene in otroka. Dete je počivalo še vedno na njeni roki in oboje je bilo potopljeno v globok spanec.

Makso je obstal pri postelji in se zamišljeno zagledal v beli voščeni in oslabljeni obraz, na katerem je počival izraz otroškega zadovoljstva. Iskal je na tem obrazu, na tem belem čelu ono črno misel — ali čutil je, kako se vedno bolj preliiva mir v njegovo srce in dobrotu, ki sta bila razlita po njenem mirnem licu. Že je mislil: Glej, a kaj sem jaz sumničil! ali še vedno je nekaj sovražnega bodlo v srcu: Največji grešnik ima v sumnji miren, zadovoljen obraz ... Ali čim dlje jo je gledal s tem otrokom v rokah, vse bolj je začel spoznavati: Ona trpi — ali ljubi! ... Zakaj sem jo prišel žaliti s tako peklensko sumnjo? — Oprosti! — zašepetal tiho i kakor da bi se bal, da ga bo zopet prevzela kakšna črna misel, je začel buditi v sebi sočutje za trpljenje te žene ... Kako je to blazno, je govoril sam sebi, da prelivam grenkost svoje duše, ki jo je razžalil zunajni svet, v črne misli, da mi zastirajo tvoje angeljsko srce ... Toda sumnja se je še vedno, kakor črn oblak vlekla po njegovi duši ... Oh, kdo bi mu dal jasen dokaz, da je nedolžna, da je ostala vzvišena v svoji materinski ljubezni, da ni surova moč pomakanja dosegla njenega materinega srca — vse bi drugo izginilo brez sledu, sam bi se smejal egoizmu materije in zopet bi se čutil tako srečnega v gnezdu, v katerem je bilo šest malih otrok srečnih pod toplo in svetlo ljubeznijo svojih staršev. Oh, kdo bi mu dokazal —

V tem se je začelo gibati dete v njenih rokah. Da ne moti njenega mirnega spanca, skloni se Makso nad ženo in ji polahko vzame otroka, da ga položi v zibko.

— »Tata!« zakriči ona. »Tata! ... Moj Bog, naš otrok! ...«

Makso se zdrgne in obstoji poleg nje z otrokom v rokah. A ona odpre prestrašene oči in se zagleda v njega.

»Kaj ti je?« vpraša Makso.

A ona se naglo nasmehne s svojim tihim glasom: »O, ti si Makso ... Pomisli, meni se je sanjalo, da mi hoče vzeti nekdo otroka ... Kako sem se prestrašila! ...«

Makso jo je gledal par trenutkov brez besede, potem se pripogne k nji in poljubi jo na čelo. »Glej,« reče sam v sebi, »a jaz — kaj sem jaz mislil o nji ...« In duša mu je postala vedra, polna nežne ljubezni in nagle sreče. Kakor, da se je

začela napolnjevati ta poltesmna soba z nebeško svetlobo, kakor da je bil oni tihi smehljaj na obrazu njegove žene angeljska prikazen, ki razganja črne misli in daje okrepčila, moči in vero v končno zmago nad vsem, kar je nizko, surovo in zlo. Čutil je, da istodobno s surovim materialnim svetom živi še drugi lepši in višji svet duha, ljubezni, svet idej... da je, da mora biti sijajno kraljestvo končne sreče...

In bil je preporen. V duši se mu je opojno širila nebeška luč, ktere ne morejo zatemniti oblaki nizkih surovih skrbi. Sel je k svoji pisalni mizi in zdelo se mu je, da čuje, kako se po vsemirju širi odmev veličastne pesmi: »Rodil se je kralj nebeški... In vsa srca so se združila v mogočen klic: Slava Bogu na višavi in mir ljudem na zemlji!

Oj ti predpisi.

Gospa: „Ana, vi ste imela danes vojaka v kuhinji. Nič ne zakrivajte!“

Ana: „Kako more kaj takega reči milostljiva?“

Gospa: „V juhi sem našla trd moški las in ta je imel akorot vojaško predpisano dolgost.“

Rahločutnost.

Gospa: „Možiček, meni se smili zaklati tega petelinčka, ali bi mi ga ne mogel povoziti z našim avtomobilom?“

KOSTANJAR.

Mrzela jesenska večer. Po dunajskih ulicah se vlačila žalostna megla, jasno razsvetljena od nebrojnih svetilk. Na ogled dveh živahno obljudenih ulic stoji pri svoji peči staroznani dunajski tip: slovenski kostanjar. Množica valovi mimo njega naprej, tu in tam stopi kdo k njemu in kupi fino dišečega blaga.

»Za groš kostanja, pa vročega!« Obraz fantu zažari, ko sliši milo domačo govorico.

»Kako se ti kaj godi tukaj?«

»Še precej dobro, gospod. Letos imam »fajn štant« na tem oglu. Komaj napečem kostanja in jabolk, toliko jih poprodam. So »oni« tudi iz Kranjskega?«

»Seveda, Ljubljancan sem. In ti?«

»Jaz sem pa Dolenjec, iz Dobrega Polja pri Ribnici. Mo-goče veste, kde je to?«

»Vem, sem bil že enkrat tam v okolici. — Ali si za vedno tu gori, ali prideš le za zimo?«

»Zimar sem, ja. O gospod, za vedno ne bi hotel nikdar proč od doma!«

»Pa vas je dosti zimarjev tukaj?«

»Precej, a mnogo je tudi takih, ki so vedno na Dunaju. Večinoma so oženjeni in imajo družino tu in ne gredo nikdar domov. Delajo nam zimarjem hudo konkurenco. Hočejo od magistrata dobiti ukaz, da smejo samo oni kot stalni Dunajčani prodajati kostanj. Na ta način nas mislijo izpodriniti, a zastonj. Skoraj gotovo bodo oni sami zgubili od magistrata dovoljenje peči kostanj. In čisto prav je to!«

»Zakaj? Kaj ne privoščiš svojim rojakom zaslužka?«

»Ja svojim rojakom!« Fant se je nasmehnil.

»Saj so že vsi Nemčurji, njih otroci pa ne znajo skoraj nič več poštene slovenščine in v šoli jih le učijo zasramovat domovino in njih jezik. Bi jih vi slišali, kako govoré!«

»Potem bi pa bilo dobro, da bi jih magistrat spodil, ne?«

»Kajpak, bi vsaj šli domov in otroci bi postali spet poštene Kranjci!«

»Ja, na zdravje! Meni se mudi naprej!«

»Torej z Bogom, gospod, pa naj še kaj pridejo.«

»Bom!« Hitel sem naprej po opravkih in čudil sem se, da sem našel tako zavednega fanta.

*

Teden pozneje sem stopil v neko italjansko dunajsko restavracijo večerjat. Sardele in lasagne so se mi izorstno prilegle. Zalival sem jih pridno s pristnim aleatikom in čital v »Piccolu« najnovejša poročila o ogromnih zmagah Italjanov v Tripolisu.

»Kaj pravite a questa battaglia grande, signor Giuseppe? Si non è vero...«

»Seveda. A nekaj mora časnik tudi prinesiti, da zadosti narodu.«

»Kaj, vi kot Italjan tako govorite?«

»Jaz sem Dalmatinec, gospod!«

»Dalmatinec? Potem ste Hrvat,« sem nadaljeval hrvaško.

»Vi ste tudi Hrvat?« se je razveselil signor Giuseppe.

»Hrvat ne, a Slovenec iz Ljubljane.«

»Slovenec, to me veseli. Tukaj v sosednji sobi imajo ravno sedaj slovenski kostanjarji posvetovanje. Ako vas zanima —«

»Gotovo me zanima, bom šel pogledat.«

Vstopil sem v sobo in prisedel k dvema možakoma kar k prvi mizi in poslušal. Govoril je nek kostanjar slovensko, recimo slovensko. Bila je namreč čudna nemško slovenska mešanica. Razlagal je, da morajo napraviti društvo konstanjarjev, ki bi jim veliko koristilo.

Ker me govor ni dalje zanimal, sem se začel pogovarjati s svojim sosedom in ga vprašal, kaj in kako on misli o celi stvari.

»Dobro bi bilo, če bi imeli društvo, a kaj ko se nekateri upirajo proti temu. Kako lahko bi potem mi Dunajčani izpodrinili zimarje, ki nam toliko škodujejo.«

»Vi ste torej vedno na Dunaju.«

»Seveda.«

»Ste oženjeni?«

»Že osem let. Žena mi je Dunajčanka, imam že tri otroke.«

»Torej ste že dolgo na Dunaju.«

»Dvanajst let in v tem času sem bil samo enkrat doma.«

»Čudno, da niste pozabili slovenske govorice.«

»O, po domače se pa še pomenim. Ampak moji otroci pa ne znajo nič slovenščine, seveda, mati je Nemka in v šoli se vse nemško učijo...«

»In zakaj jih niste dali kam na Kranjsko v šolo h kakim sorodnikom ali znancem. Tako so sedaj zgubljeni za naš narod.«

»Saj je to vse eno: Nemec ali Slovenec, samo da je kšeft.«

»No, o tem bi dvomil. In vam ni nič žal, da so vaši otroci tujci, da bodo odrasli zaničevali svoj rod in mogoče najhujši sovražniki Slovencev?«

»Kaj morem za to. Jaz se le brigam za svoj kšeft in za to, da pridejo moji otroci naprej.«

»Bi kot pošteni Slovenci prišli ravnotako naprej ali pa še bolje.«

»Ja, veste gospod, jaz sem že čisto Dunajčan in drugače mislim, kakor vi.«

Tu je govornik končal in začele so se volitve za društvo. Imel sem dosti, poslovil sem se, plačal in odšel. Drugo jutro sem srečal prijatelja, jako zavednega Slovenca in mu pripovedoval o zanimivem zborovanju kostanjarjev in njih napačnih nazorih

o narodnosti: »Ponemčeni so že deloma, ne zavedajo se svojega rodu — trhla veja na živem drevesu naroda.« Prišla sva mimo onega fanta Ribničina.

»Za zekser!«

»O gospod, kaj imate slovenski časopis?« Pokazal je na list, ki sem ga držal v roki.

»Slovenski, da! Ga hočeš čitat?«

»Prosim lepo! Nimam nič slovenskega branja. Tako rad berem, a tu nič ne dobim.«

»Tu imaš, in vsak teden ti bom kaj prinesl.«

»Lepa hvala!«

»Pa z Bogom! Na svidenje!«

NEMO:

OB SPOMINIH.

V srca globočinah budi se
spomin na nekdanje dni,
na njih brezskrbno veselje,
in kako so naglo odšli.

In spomin na tebe, ljubljena,
na čudežne tvoje oči,
in na sladke tvoje besede
njih odmev še mi v srcu zveni...

Čuj, s stolpa oglašja se: »Ave...«,
na zemljo pada večer.
Vse minilo... Zatvori, o duša,
spominom in solzam dver!

KRISTINA:

PO POTIH SANJ.

Po potih sanj in hrepenenja,
po potih tihega trpljenja
jaz hodim v toplih, jasnih dneh —
v samotnih tavam jaz nočeh.

Bolest je v mojem srcu sveta
in v čiste misli je odeta,
noči ji večna luč gori —
in moja duša jo časti.

A ti pred njo ne klanjaš glave,
ko ti bolest sladke pozdrave
ljubezni moje šepeta
ti ne odpiraš jim srca! —

Ah, druga saj' so pota tvoja —
po njih razlit je zlat sijaj —
na potih mojih presamotnih
bolesti truden je smehljalj. —

Po potih sanj in hrepenenja
po potih tihega trpljenja
naj hodim jaz v teh jasnih dneh —
v samotnih tavam naj nočeh!...

OKNA SO BILA TEMNA.

Ura je bila še le deset in vendar so bile ulice že prazne in tihe. Lepa, jasna in mesečna zimska noč je vzdignila nebo visoko v neskončnost. Pogled se je potopil v zvezde, vedno višje v večne, nedosegljive daljave, omamljen od vesoljstva in molčeče, tajinstvene lepote. Srce se je zgenilo in sanje so iskale neznanih ciljev, objele so tuje svetove in so ugasnile, kakor raketa poslana v črno noč, vsa bleščeča, v hipu rojena in umirajoča, brez cilja brez moči, svetla črta zapisana v temo in pogoltnena od teme brez sledu. V duši je raslo hrepenenje, vzdigovalo se je nekam v večnost, razlivalo se je iz duše, kakor iz prepolne čaše, do zvezd je šlo, v neizmerje in padalo je nazaj v dušo, grenko, kakor pelin in pekoče, kakor ogenj. Zakaj toliko želj, toliko mislij v človeku, ki je kakor črv? Zakaj, da objamejo umrljive oči večnega vesoljstva skrivnost, zakaj, da trepeti srce v neizmerni poželjivosti, do konca lačno, do smrti neutešeno?

O slepota, o zadovoljnost!

Krila zafrfotajo: kvišku! Proč od vsakdanjasti, nad življenje, nad sebe!

Ali kako visoko leti orel, ki so mu vkovali noge v verige? Ostani človek! Ostani smet v smetišču!

Stopinje so odmevale po tlaku, oči ki so blodile v nedostopnih višinah so se povesile.

Mehanično si je prižgal cigareto, kakor omamljeno je utihnilo premišljevanje.

Deset ura. Na delo, k računom! Še par dni do Novega leta, a bilance še niso končane.

Ulice so tihe ali v komptoarih, po trgovinah, po pisarnah še pišejo, še delajo za zaprtimi šaluzami. Tudi to je cilj, da so računi v redu do so bilance v knjigah narejene; — to so ideali vredni direktorja filijalke, ene najmočnejših bank v državi.

Saj je včasih ponosom na to, kar je dosegel s svojimi tridesetimi leti, saj se mu včasih zdi, da kraljestvo, kjer je kralj ni tako malenkostno in ničevo. Tako lahko, prožno stopajo noge, prsa so vzbočena, usta napeta v zadovoljen smeh, glava razčimernih, častohlepnih mislij polna.

Ali v nočeh, v takih nočeh je vse, kakor prazen, ničvreden lišp, smešen in neokusen.

Uspehi — finančni uspehi v korist tujih žepov — to naj bi bila cenena hrana ponosu? Res, ako se objektivno sodi, podjetja, ki jih je vstabil on, niso le dobiček banki, dobro obrestilo akcijonarjem, ne — več! Kaj ni mnogim ljudem, par stotinam morda dal kos kruha, do smrti. Ne preslab in gotov

kos kruha! Hvalijo ga in sam se večkrat z zadovoljstvom zaveda svoje moči.

Ali kaj je to?! Ničeven grižljaj častihlepja in samoljubja. Premalo, da bi napolnilo življenje.

Kako lepe so zimske noči. Bele in jasne, tihe, veličastne. A vendar tuje, brez čustva. Samo to čutiš, kako krasno je vse, kako slavno visoko. Ali v dušo ne pride taka bela, srebrna noč. Trda je ta lepota in mrtva.

Ulica se je delila. Še opazil ni, da je šel na levo, mesto na desno. To je bil njegov privaten pot, tam pa je šlo življenje. Samo želje in sanje so šle včasih tod.

In je stopal dalje in ni opazil.

Ulica pa je hitro peljala iz mesta ven. Što korakov in že so se razmikale hiše, vrtovi so se začeli, ob cesti so stala drevesa. Mal breg se je vzdignil in hiše so ostale zadaj.

Obstal se tu. In čudil se je, da ga je zvalila noč v ta kraj. Že se je obrnil, da bi se vrnil nazaj. Pa ga je nekaj klicalo, nekaj ga je mamilo dalje. Hitro je stopal v hrib. Ko je bil gori, je pogledal nazaj. In velik se mu je zazdel svet ta hip. Na levi je ležalo mesto. Rmeno so brlele cestne luči in okna, v dolgih ulicah. Pred njim pa in na levo se je raztegnila bela planjava v daljavo do visokih gor, ki so stale na horizontu. Nebo se je videlo tu še višje, neizmernejše in posuto je bilo z nešteti milijoni zvezd. Bela in svetla je peljala rimska cesta čez nebo, pretkana s krivnostnimi tujimi svetovi. Velik in srebrn je stal mesec nad gorami.

Kaj veže človeka s temi nebeškimi lučmi, z vesoljstvom? Kakšna pot pelja iz vekov temin v vekove bodoče? Kakšna nit je med njim in večno preteklostjo in večno bodočnostjo?

Obrnil se je. Pogled mu je zdrknil raz zvezdnatega neba in šel je po samotni pokrajini, ki je tiha in speča ležala na drugi strani hriba. In zdelo se mu je, da je nekaj zašepetalo, da je vsa pokrajina pred njim in za njim zašepetala in da so vse zvezde odgovarjale z neba in vsa vesoljnost:

Ljubezen! Ljubezen!

Ali samo veter je zapihal od leve strani. Tam so zašumeli vrtovi in gaji, sence po tleh so se zganile in zatrepetale.

Še par korakov je stopil in bil je pred samotno vilo. Mesec jo je obseval in veter je šumel okrog nje, ona pa je gluha stala vrh hriba. Vsa okna so bila temna in vse je molčalo.

Takrat se je nevidljiva pest stegnila v njegovo srce in zaboletelo ga je v prsih neusmiljeno.

Pokaj je prišel sem? Okna so temna. Deset je še le ura in okna so temna!

Tukaj je tista, ki jo ljubi ali tuja je.

Tuja je in okna so temna!

Prezgodaj je še za spanje, ljubezen pa je sladka v temi. Duša se vtopi v duši, daleč odstopi svet, vse se odmakne.

Preteklost in bodočnost se strne v en sam hip. Tihi objemi, molčeči poljubi — večnost, skrivnost veseljstva in neizmerja, neminljivosti ključ!

Temna okna so se zapičila v njegovo srce, kakor kremplji krvoločne zveri. Vse srce so mu raztrgala, da se mu je telo stresalo v divji bolečini.

On jo ljubi ali ona je tuja!

Zdaj ta trenotek jo morda objema njen mož, o!

Zakaj je prišel sem?

Okna so temna. Njen mož jo ljubi in poljublja. V njene lase je stisnil svoj obraz, iz njenih ust pije ljubezen, na njene prsi je položil glavo.

Okna so temna! Vsa okna so temna!

Stisnil je pesti.

Zakaj, zakaj?

Njegova je bila in ni več. Tuja je, za vekomaj je tuja in nikoli več ne bo njegova. Nikoli več jo ne bo poljubljal, nikoli več objemal!

O, veseljstvo, o večnost, ki je bila, o večnost, ki bo, vse med teboj in menoj je pretrgano in končano. Umrl sem takrat, ko je ona izginila za temi temnimi okni.

Ona je tuja in okna so temna!

Obraz se mu je spačil od obupa, pritisnil je pesti na oči in je zastokal!

Proklet! Izobčen! Izgubljen!

Zdaj ta trenotek jo ljubi njen mož, zakaj okna so temna!

In pal je na kolena v sneg in peklerska bolečina, peklerska zavist, peklersko hrepenenje, sto strašnih, silovitih moči je napolnilo njegovo dušo in se borilo v nji in ga pehalo v črnega obupa grozo.

Vsa bela in krasna noč naokoli se je pogreznila v pekla temo.

O, ona je tuja. Zgodaj je še in okna so temna!

Zadaj v mestu je zabrnelo v zvonikih. Ure so bile pol.

Zdramil se je, vstal. Veter je šumel močnejše, nebo je pobledele v tenki megli.

Še enkrat je pogledal v temna okna in se vrnil v mesto.

»Ona je tuja in jaz sem blazen!« si je ponavljal in hitel nazaj.

Ni se ozrl.

Kmalu je bil zopet v mestu, v ulicah in zavil je na desno, na glavni trg. Bled je bil ali visoko je nosil glavo, ponosno nagnjeno malo nazaj v tilnik.

Uradniki so še sedeli pri svojih mizah. Skoro vsi so se vrnili po večerji, da končajo, kar je bilo treba storiti: Banka je prospevala, o Novem letu bo prišlo zopet par novih moči.

Sluga mu je pomagal odložiti zimnik: »Vsi smo marljivi,« je dejal, zakaj vsi so se nadejali lepe renumeracije o sklepu leta.

»Dobro. Samo, da končamo, potem bo zopet mir,« je rekel on. In ukazal: »Prinesite čaja iz kavarne. Za vse, tudi za me. Potem naj gredo. Jaz bom ostal sam.«

Odšel je v svojo sobo.

Kakor ubit je padel v naslanjač. Prižgal je cigareto. Nalil si je vode, ki je vedno stala pripravljena. Malo mu je odleglo in sel je k pisalni mizi.

Uradniki so prihajali poročat in se poslavljal.

Sluga je prinesel čaj.

Slišalo se je zaključevanje pisalnih miz in omar s knjigami in papirji; zapiranje vrat; odhajanje.

Nekdo je potkal.

Gospodična Nela je vstopila. Že pet let je v banki. Kar je izstopila iz trgovske šole.

»Kaj ste tudi vi ostali, gospodična?« je rekel. »Ni bilo potrebno. In pa nerodno je, kdo vas bo spremil domov?«

»Vsi smo prišli. Kar se pa tiče spremljevanja, sem naročila bratu, da pride po me. Ne bojim se sicer, ali mi stanujemo v predmestju.«

Položila je nekaj listin pred njega.

»Jaz sem gotova s svojimi računi, gospod direktor.«

»Dobro. Zelo vestna ste. Ambiciozna. To je lepo.« Pogledal jo je. Plavolaska je bila, njeni lasje so bili svetli in bujni, oči modre in odane.

»Lahko noč!« je rekla in se obrnila. Že je bila pri vratih.

»Gospodična, ne hodite še! Vprašal bi vas rad...« Čutil se je sam, kaj mu je narekovalo besede.

»Kaj?« je vprašala in se vrnila nazaj k mizi.

»Ali se spominjate? Takrat pred dvema leti?«

»Česa naj se spominjam?« se je nasmehnila.

Res — česa? Tako malo je bilo. Še pričelo se ni in se je končalo. Parkrat jo je poljubil takrat, ko še ni poznal one druge. Par rož ji je dal, par lepih besed ji je rekel. In potem nič več. Molčala sta o tem. Pozabilo se je.

»Ali se ne spominjate več? Lepo je bilo.« Mehko je govoril in sam ni verjel, da je bilo lepo. Žal se mu je storilo, da je prešlo.

»Saj ni bilo nič,« je rekla.

»Nič in vendar. Lepo mislim na to.« Naslonil se je nazaj.

»Poljubil sem vas in se niste jezili.«

»Človek je včasih otročji!« je rekla. »Poljublja — in ni nič...«

»A jaz vidite, jaz bi rad... Zopet bi želel... Ali bi me vi poljubili, če bi vas prosil za to?« Zelo zapeljiv je bil njegov glas in zdelo se mu je, da si želi, silno želi, da bi ga poljubila. Njegove ustnice so strepetale. Tako željan je bil ljubezni!

Pristopila je še bližje. In lepo, priprosto je rekla: »Ako želite...«

Sklonila se je in ga poljubila. In nekaj lepega, čistega je bilo v tem.

Njega pa je presunila silna žalost.

Kako brezmiselno je njegovo početje! Kako otročji so ti poskušaji!

»Minilo je, gospodična!« je rekel. »Kako je to žalostno, vse je minilo...«

In je odšla.

Vse je utihnilo v poslopju.

Sam je ostal ali delal ni. Pušil je cigarete eno za drugo, mehanično. Misli so prihajale, odhajale...

Nekaj je trepetalo v srcu, ključalo. In tesnoba je rasla, pusto, prazno je postajalo v duši. Prazna se je zdela pot pred njim, do smrti prazna in brez smisla.

Samo ljubezen je sreča, samo ljubezen je večnost.

Ali ona, ki jo ljubi, je tuja.

Zgodaj je še bilo a njena okna so bila temna !

Zakaj se človek ne ubije v takih strašnih nočeh?

In vendar, nekaj silnega je življenje...

Pohvala.

»Kako ti je ugajala večerja, Alfred? Jaz sem jo sama pripravila!«

Zaročenec: »Izvrstno! Najboljši je bil — ementalški sir...«

Pogruntal jo je.

»Tata, kaj je to margarin!«

»Margarin? To je maslo, ki napreduje s tokom časa...«

IVAN STUKELJ:

V TOBAKOVEM DIMU.

V puščobnih zimskih večerih si včasih med tednom privoščim to zabavo, da zaidem v domačo krčmo, stoječo ob državni cesti. Tukaj se odigrava dostikrat mičen pripetljaj, ki mi je radi pristne izvirnosti ljubši od diletantsne potvarjene predstave kakega vaškega odra.

Po navadi se spravim k mali okrogli mizi blizu peči, kjer dobim svojo merico vina. Tako ljubko se sedi v tem kotičku zlasti, kadar zunaj vihra sneženi metež, tu pa se širi prijetna toplota.

Na cesti zacingljajo kraguljčki ali pa zvončki in prek rdečih zaves na oknih plane medel soj laterne in mimo zdrče lahne sani, ali pa se počasi pomičejo težke vozarske sani ob hripavih glasovih voznikov. Ob vežinih podbojih si ta ali oni prihajalec odrkava sneg s težkega obuvala. Soba se polagoma polni s pivci. Nekateri stopajo semtertje, da si s hojo ogrevajo otrple noge, drugi pa posedajo okoli dolge mize, nad katero visi petrolejka z belim, velikemu krožniku podobnim senčilom. Iz polmračnega svojega kotička imam pregled po vsej sobi tja do glavnega pozorišča ob veliki mizi. Tu si po stari kmečki navadi med seboj ponujajo pijačo, bodisi žganje, pivo ali vino. Nekateri se pogovarjajo mirno in složno, drugi z oporekanjem in zbadanjem; njih govorico pa spremlja tu prikupen smeh, tam hlučen krohot.

Četudi tiho sedim, vendar vedo ti moji znanci ob mizi, da sem vedno v njihovi govorni zvezi. Veseli jih, če vmes posežem s svojo besedo, če se smejim njihovim šalam in dovtipom.

Tobakov dim valovi pod obokanim stropom ter se previja v dolgih vijugastih črtah, v kolobarjih ali plastastih sivih oblakih in gostih meglicah. V nos pa ti vdarja tobakov dim z vsakovrstnim vonjem. Meni, nekdanjemu strastnemu kadilcu ni neprijeten ta vonj, četudi ne kadim že nad dvojce desetletij. Kmalu bi bilo tu v pregostem dimu, ako bi prihajalci in odhajalci ne prinašali in pripuščuli skozi vrata svežega in vlhkkega zraka, ki zredčuje tobakove oblake.

In moje misli se počasi previjajo semtertje nalik tobakovemu dimu pod stropom, prihajajo in odbegavajo...

Kakor se iz govorice, smeha, kretanja, tako bi se dalo iz načina, kakor ta ali oni kadi, sklepati na njegov značaj.

V prvem voglu mize sedi dolg mož pri stekleničici žganja. Komolec je bil naslonil na mizo, cev svoje pipe pa je prijel kar s celo pestjo in tako držeč kadi v hitrih zaporedkih in pri vsakem puhu se sliši lahno tleskanje z ustnami. Pogovor posluša od strani vpirajoč svoje lokave oči zdaj v tega, zdaj v onega soseda. Potvarja se, kakor bi ga ničesar ne zanimalo, a medtem

ti lovi besede ter jih povija v svoje misli, kakor pajek muhe v svojo mrežo. In res, ne dolgo, pa ti med pogovor seže s hrupno in tehtno besedo. Iz tega hlastnega kajenja lahko sklepaš na nemirnost, rekel bi nervoznost njegovega značaja. Ta dolgi mož ji živinski mešetar Godež.

Vzburljivost, nemirnost je tipična pri mešetarju. Opazuje ga na sejmu, ko je kupčija že blizu dokončnega sklepa, kako nemiren mu postane ves život. Vse te kretnje z rokami, nogami, z glavo, kako urno se vrste druga za drugo. Na čelu se mu nabreknejo žile in obenem napno živci celega života. Hlastno, burno grozi z očmi in s potezami na obrazu. S svojo mimiko hoče obvladati kupca in prodajalca, v roke jima vdarja po desetkrat, petnajstkrat; pride v ekstazo kakor turški derviš...

Tam v kotu ravno pod velikim razpelom sedi rdečeličen mož. Kadi smodko. Mirno in nalahno jo drži med prsti, le zdaj-pazdaj jo pritiska k ustom, počasi jo poteguje, kakor bi se bal, da bo prehitro konec tega »visokega vžitka«, katerega si privošči samo ob posebnih prilikah. Videti je, da se hoče odlikovati od svojih sosedov. To njegovo odvažno kajenje oznanja dostojanstvenost in pa — varčnost. Mož je v občinskem odboru, v načelstvu domače posojilnice, ima šaržo cerkvenega ključarja itd.

Vse drugače kadi mlad mož na nasprotnem voglu. V ustih mu tiči dolga viržinka. Malomarno jo pomika z ustnicami iz enega v drugi ustni kot. Malenkostna mu je draga viržinka, kakor bi jih imel cel šop v naprsnem žepu svoje suknje. Čemu bi varčeval ž njo, saj jih dobiva mnogo v dar. Mladi mož je fijakar iz bližnjega trga. In malokomu se viržinka tako podaja, kakor izvoščku; postala je nekakšen zunanji znak temu stanu.

Vrata se odpro in v sobo stopi star mož s težkimi koraki. Zahteva eden »pajkelc« tobaka. Ko ga dobi, sede na klop, ob steni in izza hlačnega pasa potegne »lačni« mehur in odpira in razteguje ga na kolenih z okornimi prsti, potem razvije pajkelc z vso skrbnostjo, da ne bi prišel v trat niti eden listič tobaka. Slednjič ga je srečno spravil v mehur. Zdaj ga zgoraj skupaj zgrne in parkrat ž njim v zraku poklopoče, da ga spravi v okroglo kepo. Pogleda po njem z zadovoljnim obrazom, ker se je zopet za gotovo dobo založil s tem »žlahtnim« zeliščem. Toda njegovemu opraviilu še ni konca. Seže v žep suknjiča in iz njega privleče pipico »vivček« in nabaše v njo tobaka z isto skrbnostjo, kakor ga je poprej spravljaj v mehur. Ko si ga naziža, se mu vidi na obrazu, kolika slast mu je ljubi tobaček in morda edini priboljšek njegovemu skromnemu življenju. Mož odide. Bil je delavec Može iz kamnoloma za cestni gramoz, znan po svoji skoposti.

Izmed mnogih pip, ki jih vidim tukaj pri teh možeh, mi je posebno znana ena, tako imenovana »papirovka«. Rjava je, ki pa se s svojimi pikami izpreminja na zlatormenkasto. Že nad

deset let sem v tej vasi, pa se vedno ena in ista pipa drži moža, ki sedi poleg onega vaškega dostojanstvenika. Dozdeva se mi, kakor da se je pipa polastila tega moža, a ne mož pipe. Ko stopa mož po cesti mimo mojega stanovanja, zavoham njegovo pipo s ceste, kajti ima poseben značilen duh. S tobakovim vonjem je združen duh po — lesu. Lastnik te pipe je mizar Gabrovec. Nikdar ni brez nje, naj ga srečam tu ali tam.

Poleg njega sedi širokopleč mož. Ima pipo, lepo porcelanko z dolgo cevjo. Udobno in počasi vleče, kakor da bi si hotel še posebno poslati svoj počitek. Lastnik porcelanke je pek, doma je zamesil testo, in zdaj si s kajo preganja spanec pri nočnem delu.

Tu pa kadi kratko mornarsko pipico »Amerikanec«. Bil je precej let onkraj morja. In tam si je pridobil drugačnih nazorov o življenju, nego je imajo njegovi rojaki v domači vasi. Naglo kadi, kakor bi mu ne bilo v zabavo, ampak v to, kar pripada samo ob sebi k — življenju.

Mlad, morda komaj sedemnajstleten fant kadi cigareto, da se »postavlja«, da si ž njo uveljavlja med svetom. Mala stvar naj mu da velik pomen!

Drugi fant se hoče ponašati s tem, da poleg sedečemu tovarišu podari smrdko. Zadaž stoječemu prijatelju pa tudi pri-pusti, da mu iz zunanjega prsnega žepa izmakne smodko, ka-žoč s tem, da mu ni nič za par smodk.

Komunistična ideja je sploh vtelesena v vsakem tobakarju. Z veseljem si med seboj ponujajo tobak in smodke. In novega znanca si tobakar najhitreje in najboljše pridobi, da mu podari smodko ali pipo tobaka. Dostikrat si pri omizju kar vsi iz preširne radosti brezobzirno poslužujejo tobaka svojega tovariša. Naj-večja usluga pa se napravi s tobakovim darom onemu, ki mu je ravno pošla tobakova zaloga.

Marsikomu se priljubi dolgoletna pipa, da vedno rad izraža svoje zadovoljstvo v nji, da hvali nje vrline ter bi je ne dal od sebe za noben denar.

Drugi se veseli svoje nove pipe. Ta pridobitev mu dela ra-dost dolgo časa, zlasti če mu jo je naklonila prijateljska roka.

Ako se tobakar zamišlja nazaj v vse one vrste pip, ki jih ima ali jih je imel, se spominja vseh njihovih vrlin. Vse so mu bile kakor ljuba deca. Ta in ona mu je bila drag spominek iz dogodkov njegovega življenja. Prirastla mu je k življenju, kakor bi se bila navzela njegovih lastnosti ter bi si jo bil vzgojil za sebe.

Če je šla v izgubo kaka pipa, da se je ubila, ali da mu jo je izmaknil kak zlikovec, se je spominja kot blage pokojnice.

Oče je odpotoval za več dni in pustil svojo pipo doma, tedaj se domačinom dozdeva, da se ta stvarca dolgočasi in žaluje za gospodarjem.

Tobak vedno igra svojo ulogo v družinskem življenju na vasi.

Ljubezniva žena se prikupi svojemu možu, da mu v tej ali oni priliki prinese zveščič tobaka rekoč: »Na stari, tu imaš, da boš vedel, da se te spominjam...«

Kadar imaš pri kmečkem rokodelcu kako stvar v delu, tedaj ti bo izvršbo sigurno pospešil, ako mu daruješ tobaka ali smodko.

Včasih se v hiši težko utrpi kak krajcar, a za tobak mora biti. Znana je slovenska prislovica: »Za to preklicano« sol in ta ljubí tobaček mora biti denar pri hiši.

Kadilci so iz vseh slojev. Kadijo gosposki, kmečki, delavski ljudje tja doli do berača, ki bere kruh od hiše do hiše. Tudi med ženskim spolom je nekaj zastopnic, ki kade kakor Turek.

Vsi kadilci prispevajo s svojimi izdatki k velikanski svoti. Leta 1910 se je v naši državi pokadilo tobaka za okroglo 250 milijonov kron. Po nazoru zdravega razuma so vsi ti stroški velika potrata, ker se je vsa ta ogromna svota pokadila res v prazen — nič. —

Strupenih rastlin se izogiblremo, jih zatiramo, a tobak, ta strupenica je dobila zaščito celo v državi, ki je z monopolom položila roko na njo.

Rekli smo, da je kajenje razvada in potrata. Pa zamislimo se v položaj, da bi vsi tobakarji skupaj zbrali svojo eneržijo ter postali abstinenti v tobakovi kaji in štrajkali, recimo samo dve leti. Koliko pridelovalcev tobaka in lastnikov obširnih tobakovih plantaž, koliko delavcev, koliko delavk in uradnikov po tovarnah, koliko trafikantov, zlasti po mestih, ki jim je dostikrat edini zaslužek, bi prišlo ob kruh, kako lepih dohodkov bi izgubila država, katera bi si morala nadomestiti edino le z novimi davki, ki bi jih naložila svojim državljanom. Zato pa po pravici trdi vsak tobakar, da je njegov denar za tobak res — cesarski denar.

Vsi nekadilci smo jim torej dolžni večne hvale.

Tako poraja tudi kako zlo svojo korist.

Človek potrebuje tuintam kake omame. Ako ga tudi ne trpijo stiske in gmotne skrbi, vendar se mu včasih pridružijo neznosni trenutki, katere ponajveč zaznamujemo z besedo: dolg čas. In s tobakom si preganjajo dolg čas. Dostikrat pa pomenja ta dolg čas nek zastanek naših moči v življenju. Zato si poiščemo kake opojnosti, da preženemo stagnacijo in privedemo duha v tir eneržije.

Strupenico tobak so prinesli k nam iz Amerike. Ž njim pa je prišel tudi krompir v Evropo, torej eno zlo, drugo dobro. Pa kak razloček je bil med uvedbo teh dveh rastlin. Človek se je kar oberoč prijel zla — tobaka, dočim se je blagodati — krompirju upiral celih — dvesto let. Tako dolgo je trajala ta vojska proti krompirju.

Za tobak pa so v začetku preteklega stoletja naši slovenski »tihotapci« tvegali svojo kri in življenje. Dostikrat so se do krvavega in do smrti stopili in zbili z iblajtarji ali financarji, ko so iz Hrvatskega utihotapljali tobak v naše dežele.

Kako nerazumljiva je res človeška narava!

M. R. LEMEŽ:

O POLNOČI.

Utrne se zvezda opolnoči
na jasnem nebu zažari,
premeri nebo
poljubi goro

polnočni mir.

Migljajo na nebu zvezdice,
brlijo nebeške lučice,
mesec med njimi gre
tiho na zemljo zre.

R. L.:

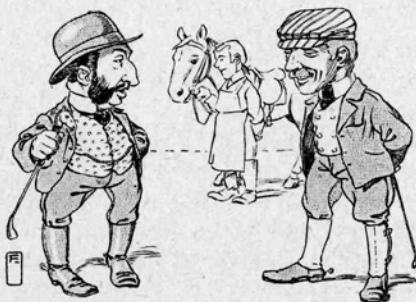
NA POLJU.

Po polju bi blodil,
po polju prostranem,
kjer raste ob poti
cvetk nežnih, dehtečih,
ljubeče se ljudstvo.

Po polju bi blodil,
po polju prostranem,
kjer pestri metuljčki,
ob kelhih odprtih
sesajo sladkost.

Dragoceni nasvet.

„Gospod Jeiteles, te ostroge
vam vendar ne bodo nič koristile,
k večjem, če si jih daste na prednji
del čevljev!“

Potrpežljiv.

„Torej kako je prijatelj, je tu
sploh kaj rib?“

„Tega še ne vem, tukaj lovim
še le prvi teden?“

ZA GOSPODARJE IN GOSPODINJE

Pazite, da dihaajo vaši otroci skozi nos in ne skozi usta. Zrak se v nosu vendar kolikor toliko očisti od praha in pride čistejši in toplejši v pljuča. Če dihaš skozi usta, si boš mnogo lažje prehladil vrat in prsa, kakor če dihaš skozi nos. Tudi na duševni razvitek otrok upliva način dihanja. Bebci dihaajo skoro vsi skozi usta. Brihten otrok ne drži ust na strežaj odprtih. Čuvajte otroke pred prehlajenjem in pred nahodom. Človek je mnogo bolj svež in čvrst, lahek in podjeten, če diha skozi nos. Neko plemo severo-amerikanskih Indijancev pazi s posebno strogostjo na dihanje. Že majhnim otrokom zavežejo usta, da so prisiljeni dihati le skozi nos. Učenjaki so se v začetku čudili, ker je to plemo mnogo bolj zdravo in čvrsto in dlje živi, kakor vsa druga sosednja plemena. Poznejše so izjavili, da se imajo zahvaliti svojemu korenjaštvu le tej okoliščini, da dihaajo vsi skozi nos.

*

Fizola ne puščaj dolgo v luskah. Dobi duh, splesni in če je tudi še za kuhinjo dober, za seme ga ne moreš več porabiti.

*

Repo, peso in korenje očisti in z roko odtrgaj peresa, z nožem se navadno pregloboko odreže proč, repa začne gnjiti in do spomladi se ti pokvari vse.

*

Da ti čebula ne bo poganjala, obesi jo v vreči za par dni v dim. Okusu čebule ne škodi to prav nič a postane trpežna in ne klije več.

*

Zdaj po zimi se kmečki ljudje neradi umivajo. Komaj vsako nedeljo, da se malo temeljitejše očistijo. In vendar je umivanje zdravju zelo potrebno in koristno. Človek ne diha le z pljuč, ampak tudi s kožo. Če bi na primer namazal kdo otroka ali pa tudi odraslega človeka s smolo po celem telesu, bi moral ta v par urah umreti, zadušil bi se. Nesmaga zamaši one drobne luknjice v človeški koži za pot in izparivanje, tak umazan človek je len in vlačí se okoli brez volje, kakor senca. Razun tega je v nesnagi vse polno zarodkov (bacilov) raznih bolezni. Na razmerno čisti ali neoprani roki je okoli poldrug milijon, na žuljivah, hra-

pavih in umazanih rokah pa po 130 milijonov takih nevarnih bacilov. Zelo nezdravo je z neopranimi rokami dotikati se ran, backati po ustih, in po nosu. Ne samo vsako jutro, tudi pred vsako jedjo bi si morali otroci in odrasli oprati roke. Posebno, kjer je bolnik v hiši, jetičar, tam ni nikoli zadosti snage.

*

Jajca in mleko vzanejo na se vsak duh, zato jih ne spravljaj poleg čebule, petroleja ali drugih smrdečih ali dišečih stvari. Če imaš odveč mleka v hiši in ga ne moreš na drugi način spraviti v denar, daj ga piti kokošim. Nek Amerikanec je to poskusil in kokoši so mu znesle še enkrat toliko jajec, kakor prej.

*

Kdor ima ptiče v hiši naj se tudi briga za nje. Kletka naj bo kolikor mogoče prostorna, da se uboge živalice lahko gibajo. Ne pozabi jim dati vsak dan sveže vode in hrane. Ne drži jih pri peči, pa tudi ne na oknu, kjer je zdaj po zimi premrzlo. Kadar se soba zrači, pokrij kletko s kakšno ruto. Daj jim mnogo zelenih peresc za jesti, posuj jim tla z zdrobljenimi in zmletimi jajčjimi lupinami. Kadar se kanarčki mauzajo, jim daj drobno sesekanih jajec, maka in mravljinična jajca ter mnogo zelenjave. Postavi veliko skledico vode v gajbico, da se ptičica po mili volje koplje. Obesi v kletko črvsti konec ali vrvico, da se ptiček ž njo igra in obeša. Kanarček ti bo pel in drobil cel dan, če boš pazil nanj in se briga za njegove potrebe. Druge ptice, kose, slavce, štiglice itd. pusti rajše v prosti naravi. Navajeni so na svobodo niso za njo vstvarjeni. Če imaš rad ptice, nasuj jim zdaj po zimi včasih malo zrn in drobtin a ne nastavlaj jim zanj in limanic.

*

Vsak sadjerejec ve, da se z obrezovanjem vej ne upliva le na zunajnost drevesa, ampak tudi na rast in roditev. Enako, kakor veje, se lahko obrežejo tudi korenine. Vrtnar ima n. pr. drevo, ki je prej prav dobro rodilo, zdaj pa par let ne da nobenega sadja. Drevo izgleda prav dobro, košato in trdno in nihče ne bi sodil, da je jalovo. Prijatelj mu svetuje naj drevo dobro pognoji in res skoplje vrtnar pod najdaljšimi vejami okrog drevesa jarek, napolni ga z gnojem in spet zagrne z zemljo. Spomladi se drevo razšopiri ozeleni in razkošati, kakor še nikoli v jeseni pa zopet nima sadja. Ampak drevo je bilo že dovelj košato, dovelj debela je imelo in zadosti vej. Vrtnar je pri gnojenju prerezal z lopato mnogo tankih koreninic, ki imajo to lastnost, da se še bolj razvijejo, če jih raniš. Drevo je pognalo torej vse polno novih mladih koreninic ki so mu napeljale nove

soke v deblo in krono. Ker je bilo pa drevo že prej takorekoč preveč rejeno je tudi zdaj vsa nova hrana šla le v listje in veje. S takim drevesom je treba drugače ravnati. Vrtnar bi bil moral blizu debla prerezati par močnejših korenin, da bi se sokovi malo zastavili in drevo bi bilo zopet rodilo. Gnojiti pa sploh ne bi bil smel nič, največ ako je hotel takoj pod vrh zakopati malo vapna.

*

Nek gospod je imel na svoji pisalni mizi krompir, v katerega je zatikal celo leto peresa. Ko je bil krompir že ves prepikan, so mu dali drugzega a on je stari krompir spravil v miznico. Zopet čez leto dni je spomladi pospravljajl svojo pisalno mizo in našel v predalu oni stari krompir, ki je bil že popolnoma suh in trd. Za šalo ga je žena vzela in vsadila na vrtu med cvetlice v gredico. A krompir je pogнал, rasel je nenavadno močno in jeseni so izkopali izpod njega 14 krompirjev, 3 velike in 11 srednjih. Morda bi bilo dobro napraviti par poskusov s starimi krompirji.

*

V lepih in suhih zimskih dneh popravlja gospodar, kar je okoli hiše potrebno popravka. Pribija desko na svinjskem hlevčku, popravi plot, uredi vrata pri skednju. Majhna škoda se lahko popravi, velika luknja pa treba mnogo dela in truda. Iz majhne škode boš čez noč imel veliko, zato ne odlašaj s popravki. Da ti žebliji ne zarjave v plotih in tam, kjer so izpostavljeni vremenu, jih razžari pred uporabo, da bodo rdeči in jih vrzi potem naglo v mrzlo laneno olje. Dokler ni snega prekopaj vrt. Letošnje leto so v času hude suše vrtnarji zapazili, da jim zelenjava na gredah, ki so bile prej globoko prekopane, ni gnila in se sušila, nasprotno pa je zeljanjava na slabo obdelanih in plitko prekopanih gredah hitro zahirila in zgorela.

VLADIMIR SVIAT:

Pa mu je le ugajalo!

Resnična zgodba.

Premožni posestnik Mali iz Rovne se je vračal s polja. Slabe volje je prišel domov.

»Veš kaj, žena,« pravi svoji boljši polovici, »da se kuha kava tudi iz rži?«

»Kdo ti je pa to natvezil! Iz rži, ta bi bila pa gotovo dobra —« in mati se je nasmejala. »Iz ječmena, to še gre, toda iz rži?«

»No, jaz tega ne trdim, pa krojač Česen, s katerim sva se danes sešla, mi je o tem pripovedoval in hvalil, kako je dobra!

Obljubil mi je, da mi prinese nekoliko pražene rži in me prepričeval, da mi bo kava zelo ugajala. Kaj bi ga zato prosil? Vesel naj bo, da je živ!«

»Veš kaj, poskusnimo pa vendar lahko.«

»Malo rži opražiš in jutri bova imela za južino žitno kavo.«

»Da bi te....!«

»No, no, no, vsaj radi malo žita še ne pojdemo beračit, če ti tega ne storiš, si bom pa sam pripravil.«

»Torej jaz ti to pripravim, naj bo po tvoji volji,« je rekla mati, »toda ne vem, kako ti bo ugajalo.«

Drugi dan so imeli pri Maliju dvojno južino.

Prva je bila žitna kava.

Oče je srebnil v prvič in se namrdnil.

Srebnil je v drugič ter izpljuval in ko je srebnil v tretjič, je nevoljno zarenčal:

»Zlij vraga proč, zlij! Tako je kot lug, kakor pravi lug! Pojdi vsem tavžent....! Brr!!«

»Torej vidiš! Vedno hočeš žitno kavo, dasiravno si navajen na dobro zrnato, sedaj ti pa ne ugaja. Vsaj sem ti že včeraj rekla, da ne bo iz žita nič kaj prida! Pa kaj ti, na kar se zmisliš, to moraš imeti.«

»Molči že enkrat in skuhaj mi hitro rajše malo čaja, da grem še v vinograd na Tičnico, da ne bi po nepotrebnem tratil časa.«

Oče je odšel in mati je sedla k mizi. Iz miznice je vzela papir in kuverto ter pisala svoji hčeri.

Mali je dal svojo edino hčerko mlademu doktorju Kapljici v Gorico. Poroka se je vršila šele pred pol letom.

Marjanca je povabila očeta in mater na »žegnanje« in mati ji sedaj odgovarja.

Pisala je, da prideta gotovo v nedeljo okrog devete ure. V pismu je tudi omenila, kako je kuhala rženo kavo in kako je bil oče z njo zadovoljen.

Če bi ona vedela kaj bo rekla Marjanca, ko zve to novico! Ta bi se čudila!

V nedejo je hlapec Žontar napregel in Mali s svojo ženičko sta sedla v eleganten voz — in odpeljali so se.

Med vožnjo nista mnogo govorila.

Mati je premišljevala, kako se godi njeni hčerki, oče je pa mislil na bližajočo se trgatév. Ogledoval se je po njivah posejanih s koruzo, pšenico, ječmenom i. t. d.

Iz Rovne v Gorico je črez tri ure hoda, toda iskra konjička sta to daljavo hitro predirjala.

Po goriških ulicah je bilo izredno živo. Trume ljudi so se valile po ulicah, povsod je bilo dosti življenja in veselja.

Gospa doktorjeva je imela mnogo dela. Vsaj sami dobro veste, kaj je v Gorici »šagra«.

Očeta in mamico je lepo sprejela ter zopet hitela v kuhinjo. Mati ji je sledila, da bi ji pomagala, kjer bo potreba.

Med tem se je zabaval Mali z očetom mladega doktorja, mlinarjem Marcom iz Novakovega mlina. Gospod doktor je še hodil od bolnika do bolnika ter jih tolažil v njih trpljenju. Po enajsti uri je prišel šele domov.

Da so se vsi imeli izvrstno pri tej slavnosti »šagri«, se razume.

Po obedu je šla gospoda na sprehod in ko so se vrnili, je že čakala na nje dišeča kava na mizi.

Oče Mali se je naglo vsedel, osladil si in takoj pokušal.

Posrkal je enkrat, dvakrat, zadovoljno pomizknil in tiho tlesknil z jezikom rekoč: »To je nekaj drugega kakor to, kar si mi skuhala v sredo« — ter se ozrl na svojo ženo.

»To smo imeli južino« — in začel pripovedovati celo historijo o žitni kavi.

Vse je spravil v smeh in gospod doktor z gospo sta se najbolj smejala.

»Kakšna pa je ta kava?«

»Niti doma nisi kuhala tako dobre«, pravi oče svoji Marjanci.

»Seveda ne«, odgovori ona, »vsaj sem kupovala kavo od tukajšnjega trgovca Silvestra, sedaj jo pa naročam direktno iz Prage.«

»Seveda, seveda; kje pa, tukaj se take kave sploh ne dobi«, pravi oče in se takoj priporoči Marjanci še za eno merico.

»Povedati mi moraš, odkod jo naračate, ta bo gotovo dražja — kaj!?«

»Kaj pa mislite, še veliko cenejša«, pravi doktor Kapljica z nasmehom, »5 kg. stane samo 4 K 50 vin!!«

»Ni mogoče«, pravi oče Mali ter nezaupljivo pogleda na zeta in na hčer, ki se nista mogla zdržati smeha.

Med tem je Marjanca odbežala in se takoj vrnila z neko vrečico.

»Tu imate to kavo!« ter dala vse skupaj očetu.

»Vydrova žitna kava«, je čital presenečeni oče.

»Ržena? Ržena?« in segal je z roko v vrečo.

»Da, da, ržena in k nji nekoliko javske kave!« pravi Marjanca.

Očetu se je začelo svitati, verjeti pa ni hotel.

»Vsaj mi je žena tudi skuhala rženo kavo, bila je zoperna in neokusna!«

»Čuj stari...« se je vmešala v pogovor gospa Mala, »veš zakaj ti ni ugajala?«

»No?«

»Ali si jo osladil?«

In oče se je spomnil, da jo v resnici ni osladil.

»Kako naj bi ti potem ugajala!«

Vsi so se zasmeli.

»In tudi če bi bila oslajena, ne bila bi taka, kakor ta; nikdar ni mogoče doma tako opražiti rženo kavo, kakor v tovarni, kjer jo kupujemo,« reče gospod doktor.

»Če ji primešam še nekoliko zrnate kave, se okus še zboljša,« prida Marjanca. »Sicer pa mami posodim knjižico, v kateri najdete vse, česar o žitni kavi še ne veste. Že več mesecev kuham Vydrovko in prija nam.«

»Kako, da se niste že prej pohvalili?«

»Hoteli smo vas presenetiti in posrečilo se nam je to izborno!«

»Mi si jo moramo tudi naročiti,« je zatrjeval gospod Mali. In naročili so si jo v resnici, kuhajo jo vedno in hvalijo jo.

LISTNICA UREDNIŠTVA

Naročila, reklamacije, pritožbe, rešitve ugan'k i. t. d. naj se pošiljajo naravnost na Vydrovo tovarno hranil v Pragi VIII., rokopisi pa na Zofko Kveder-Jelovšek v Zagrebu, Ilica 20.

Joža Pankova. Mošt. Ne more se še soditi kakšno vino bo. — Ana. Za začetek prav dobro, vendar še ni porabno za tisk. — Lešetinsky. Štiridesetletni možje navadno ne pogrevajo svojih — petošolskih ljubeznij. — Jovo Demetrič Pavlov. Škoda papirja. — Slavček Novograjski jako banalno žvrgoli. — Omaka. Kar ste za naš list skuhalo je jako vodeno. — Prvak. Premлади ste še. Vaje Vam manjka. — Leander. Pogreta rihta. — Zvonkinski. Presuhoparno. — Polenčan. Noben napredek. Naivno. — Krški. Primitivno. — Plagjatorjem. Odkrila sem zopet slučaj, da je poslal nek »pisatelj« prevod iz nemščine za svojo stvar. Dotično stvar sem natisnila in »pisatelj« je dobil honorar. Pozivam ga, da izroči tisti denar takoj družbi sv. Cirila in Metoda ter meni v dokaz pošlje receptis, drugače ga bom imenovala drugi mesec s popolnim imenom. Prevajati tuje stvari in jih izdajati za svoje je tatvina in tudi po kazenskem zakoniku kaznjivo dejanje.

Vsem sotrudnikom želim vesele praznike in srečno Novo leto!

Vseбина: SVETOZAR ČOROVICH: Na novo leto. — VJENCESLAV NOVAK: Črtica o Božiču. — P. RIVERAIN: Kostanjar. — NEMO: Ob spominih. — KRISTINA: Po potih sanj. — ZOFKA KVEDER JELOVŠEK: Okna so bila temna. — IVAN STUKELJ: V tobakovem dimu. — M. R. LEMEŽ: O polnoči. — R. L.: Na polju. — Za gospodarje in gospodinje. — VLADIMIR SVIAT: Pa mu je le ugajalo! — Priloga: stenski kalender in žepni zapisnik. —

Izdajatelj in za uredništvo odgovoren: F. Vydra v Pragi VIII.
Tisk firme Zdeněk Binko v Pragi II., Vodičkova 22.

Nekoliko priznanj o Vydrovi otroški moki.

Nebrojnokrat se nas je izpraševalo o uspehih krmljenja dojenčev z našo žitno kavo. Povod so dala priznanja, objavljena v zadnji številki »Domačega Pritelja«, kjer je bilo radovoljno dokazovano, da se je žitna kava izvrstno obnesla, kar je bilo tudi opremljeno s fotografijo malega Vydrovčana. Nismo

se prevarili, da bi mogla privedi priznanja do mneja, kakor da bi bilo vse eno, prihranjevati z žitno kavo ali z otroško moko. Skušnje ki jih ni potreba iskati daleč na okrog pričajo, da se hrani od rasle otroke tja v en dan. Vsaj dobro veste, da je nekrčansko nuditi otroku vse, bodisi užitno ali neužitno, bodisi da se mu je dalo z dobrega namena, v nevednosti ali pa slučajno — ker kar dobi otrok v roke, tlači po naravnem nagonu v usta. In vendar se zgodi, da so silni in zdravi kot dren. Zakaj bi jim tudi žitna kava ne koristila, če imajo dobro usodo? Vsaj se tudi po starem načinu ni zredčilo mleko z vodo, ampak z boljšo, užitnejšo kavo.

Toda vse je odvisno od slučaja in usode, tako, da detetu včasih ne škodi, kar bi se mu ne imelo dati. Žitna kava bi bila v tem slučaju na mestu, če ne bi bilo otroške moke.

V prejšnjih priznanjih najdete tudi podobo Vydrovčana, katera so hranili, predno je dobival našo moko, skoro kot odraslega človeka. S piškoti, s sladčicami, z govejo juho itd. Šele tedaj, ko je bilo dete na smrt bolno, se je seglo po naši moki in to le na priporočilo in nasvet druge matere, katera svojih otrok ni dojila, temveč jih krmila z najboljšim uspehom z našo otroško moko. Bolno dete se je naglo okrepilo, očitvidno debelilo in uspeh je bil za stariše zelo povoljen, za naš izdelek pa v resnici časten.

Nobena mamica naj ne bo v dvomih, s čim naj bi hranila svoje otroke, če jim ne more nuditi naravne hrane, to je materinega mleka, ali pa če jih hoče prihranjevati.

Samo z otroško moko. Ne delajte poskusov, ker se ne posrečijo vedno. Da se je Vydrova otroška moka izborna obnesla, vidite lahko iz vrst podob malih Vydrovčanov in čitate to lahko iz priznanj, katera objavljamo v vsaki številki. Lahko nas nadzorujete s tem, da vprašate one, ki nam tako lepo pišejo — so tam popolni naslovi. Prihranjevanje otrok z našo moko je brez nevarnosti in daje le zagotovilo, da se jih obrani pred katarji, teh uničevalcev mladih bitij in tudi ohrani otroka, ki so na tej bolezni zboleli. Vsako podcenjevanje naše moke je nesmisel in tudi, če bi bil otrok grofovski, za denar ne moreš najti boljšega hranila in tudi če bi ga iskal med najdražjimi izdelki. Pripomnimo lahko, da je Vydrova otroška moka vsled svoje cene pristopna najrevnejši koči. Če se že dete mora prihranjevati, naj se to zgodi vedno z Vydrovo otroško moko. Došla so nam še sledeča priznanja:

P. T.

Karel Bastl.

je v 9. mesecu in tehta 10 kg. Vašo moko vsakemu priporočam.

Ana Civrna, Branná pri Jilemnicah. Dovoljujem si Vam naznaniti, kako koristi Vaša otroška moka naši Božki. Sedaj je stara $8\frac{1}{2}$ meseca in dosedaj še mi zbolela, postavlja se že na noge in upamo, da bo pred letom shodila. To je zasluga Vaše otroške moke, katero vsakemu nasvetujemo.

Růžena Dvořák, soproga učitelja na Kralj. Vinogradeh. Za Vaš album Vam pošiljam tri Vydrovčanke, Libušo, Vero in Mileno. Vaša moka je vsem trem izvrstno ugajala in niti ena še ni zbolela.

Karol Feigl, ovčarski nadzornik, Chotěšov. Dovoljujem si Vam poslati fotografijo našega Vydrovčana Miloša, katerega že od 14. dneva hranimo izrecno z Vašo otroško moko. Sedaj je star 11 mesecev, tehta 12 kg in še ni zbolel. Vašo moko vsakemu kar najtoplejše priporočam.

Marica Krebsova.

Jaroslav Andrys, kmetovalec, Kamenice, Dobré pri Dobruški. Že čez 30 zavitkov Vaše moke sem kupil pri gosp. Al. Michlu v Dobrem. Naši Anici zelo ugaja, vsled česar moko toplo priporočam. Prosim, pošljite mi zopet 1 kg.

Josip Bastl, c. kr. rač. podčastnik pri železn. in telegrafičnem polku, Kornneuburg. Pošiljam Vam podobo našega Korlčka. Fotografiran je bil dne 23. julija 1911 v starosti 1 leta in 3 mesecev. Vaša moka mu zelo ugaja in koristi. Dosedaj še mi zbolel, kar pripisujemo Vaši izvrstni otroški moki, katero vsakemu rade volje priporočamo.

Jaromir Janiček, učitelj, Palonin, Loštice na Moravskem. Štejem si v pritejno dolžnost izreči Vam popolno zaupanje za izdaten učinek Vaše otroške moke. Naša Jerica je bila z njo prehranjvana že takorekoč od rojstva, nikdar ni zbolela in kakor spoznate po sliki, ji gre moka v slast. Fotografirana

Miloš Feigl.

ročam. Prosim za pošiljatev $1\frac{1}{2}$ kg otroške moke.

Emil Kott, c. kr. orožniški stražmojster, Luštěnice. Dovoljujem si Vam naznaniti, kako blagodejno je vplivala Vaša otroška moka na naše otroke. René je star 2 leti in 10 mesecev, je bil z njo prihranjen od 6. meseca, še danes jo rad uživa in mu je v bolezni v tolažbo. Tudi starši deček, ki mu je sedaj 4 leta, si še rad privoščijo moko. Vaš izdelek rad priporočam, ker je v resnici najlepše hranilno sredstvo za otroke.

Marija Krebsova, soproga mizarja, Klatovy. Pošiljam Vam sliko svoje hčerke Marice, ki je v 9. mesecu in tehta $9\frac{1}{2}$ kg. Od 6. tedna je bila izključno hranjena z Vašo otroško moko. Ima 6 zobkov in v tem času ni zbolela. Vašo otroško moko bodem vsem znancem priporočala in prosim, da uvrstite Marico med male Vydrovčanke.

Slavica Lušticka.

nikdar nevarno zboleli. Z 10—11 mesecev so že shodili, kar je gotovo najlepše spričevalo o dobri kakovosti Vaše moke.

France Mikoláš, rudar, Gornje Domaslavice, Šlezija. Že davno sem se Vam hotel zahvaliti za Vaš izdelek, otroško moko, s katero je bila prehranjena naša Mařenka od 4. tedna do 9. meseca. Stara je 1 leto, shodila je že in je popolnoma zdrava. Vašo moko vsakemu kar najtoplejše priporočam.

Václav Mugrauer, gostilničar, Dubné pri Českých Budějovicah. Z radostjo izrekam zahvalo za Vašo moko, s katero smo hranili našo malo Lolinko. Deklici je mesecev, tehta 10 kg in ima 6 zobkov. Zelo je čvrsta in zdrava, zato vsakemu toplo priporočam Vaš izdelek.

Feliks Pluner.

zadovoljni. Naš Vencel je bil z njo hranjen od svojega rojstva, do drugega leta in ta mu je v toliko koristila, da ga je ohranila pri življenju. Vaš izdelek smo spoznali s prepričanjem za najboljši hranilno sredstvo otrok.

Ljudmila Plunerova, soproga brivca, Roudnice n. L. Dovoljujem si Vam poslati sliko našega malega „Vydrovčana“ Feliksa, kateri je od drugega meseca hranjen izključno z Vašo izborno otroško moko. Fotografiran je v 7 mesecu in da mu ugaja, ni potreba posebej povdarjati, to je razvidno iz podobe. Zbolel ni nikdar in

Franica Lušticka, soproga učitelja, Hor. Bousov. V prilogi pošiljam sliko naše Slavice, fotografirane v 10. mesecu. Od 4. meseca je bila hranjena le z Vašo otroško moko in kakor je videti, ji gre zelo v slast. Vašo moko priporočam povsod in pri vsaki priložnosti.

Josip Mert, tovarniški uradnik, Hodice, Třešt, na Moravskem. Izvrstnost Vaše otroške moke, se je pokazala tudi pri naših otrocih 2½ letega Oldřiha, 1½ letega Jurčka in ½ lete Mařenke. Vsi trije so bili že od rojstva izključno hranjeni z Vašo otroško moko. Le tej se zahvaljujemo, do otroci niso

Josip Nohejl.

Franc Nohejl, posestnik, Vápenice. Kamýk nad Vltavo. Pošiljam Vam podobico malega Vydrovčana Josipa Nohejla, ki je bil od 14. dneva hranjen le z Vašo izvrstno otroško moko in s polnim prepričanjem moram reči, da je Vaša izvrstna moka prava dobroteta detetom, kateri ne morejo biti deležni materinskega mleka. Vaš izdelek vsakemu toplo priporočam.

Václav Novák, absolvent pivovarniške šole, Drličov 145. Z izvrstno otroško moko smo prav

Pepček Runštuk.

Dušan Ribnikar.

šega 4 mesece starega Dušana, ki je od 2. meseca hranjen z Vydrovo otroško moko, ki mu zelo ugaja. Vašo moko vsakemu priporočam.

Pavlica Szukenič.

Tomaž Sumerauer, rudar, Pfarrvefen-Reitsamt, Mühlfield. Solnograško. Pošiljam Vam sliko našega Oldriha in prosim, da ga uvrstite med male Vydrovčane. Od 8. tedna je bil življen le z Vašo otroško moko, ki mu, kakor videti, prav ugaja. Fotografiran je v 8 mesecu in tehta 10 kg. Vak ga občuduje kako je močan. Vsa čast Vašemu izdelku!

Szukenič Vid, kmetovalec, Láb. Dovoljujem si Vam poslati fotografijo naše Pavlice, katero smo hranili z Vašo otroško moko in sedaj že tri mesece uživa Vašo žitno kavo, ki ji je v prospeh zdravja. Stara je $6\frac{1}{2}$ meseca in tehta $8\frac{1}{2}$ kg. V četrtem mesecu je imela že 2 zobka. Vsakemu priporočam dobra izdelka, kavo in moko.

Ing. **Albert Vedernjak**, dež. strok. učitelj, Grm, p. Kandija-Kranjsko. Ker naši mali Vaša otroška moka izborna tekne, naročam je tem potom zopet 2 kg.

Boguslav Zmidloch, Dolga Vas, Nëmčice na Hani, Moravsko. Od rojstva smo krmili našega Huberta izključno z Vašo otroško moko. Ta mu je tako prospevala, da je tehtal v 4. mesecu in 8 dneh 8 kg in to gotovo le vsled Vašega izvrstnega izdelka, katerega hočemo priporočati povsod in pri vsaki priliki.

danes, ko mu je 11 mesecev že vse je, toda vedno še daje prednost Vaši izvrstni moki. Pošljite nam zopet 1 kg moke.

Karel Runštuk, posestnik, Městec. Velike Jesenice. Dovoljujem si Vam poslati fotografijo našega 1 letnega Pepčka. Pol leta je bolehal na želodčnem in trebušnem katarju, in mislili smo, da ga že zgubimo. Na nasvet drugih smo ga začeli krmiti z Vašo otroško moko in v našo tolažbo smo sprevideli, kako mu je prospevala in ga slednjič ozdravila. Želim Vam obile sreče in obljubljam, da bom vedno in povsod priporočal Vašo moko.

Stanko Ribnikar, c. kr. davčni asistent, Žužemberk, Kranjsko. V prilogi Vam pošiljam na-

Zorica Starika.

kg. Dosedaj še ni bila bolna, je zdrava in ima rada hrano z Vaše otroške moke. Prosim, blagovite mi poslati zopet 3 kg.

Oldřih Sumerauer.

Julep in njega pošiljanje.

Vrste in cena.	Jabolčni Julep $\frac{1}{2}$ L. steklenica	45 vin.
	Višnjevi » » » » »	65 »
	Robidnični » » » » »	65 »
	Borovničevi Julep » » » » »	65 »
	Vinski Julep » » » » »	65 »

Priporočamo, da se pije robidnični in borovničevi Julep sam, kakor vino. Vinski Julep bodisi samega, ali pa zredčenega. Jabolčni in višnjevi Julep je izvrsten, če se ga meša z vodo, s studenčnico ali z mineralno vodo. S sodovo vodo mešan je izvrstni brizganec.

Poši-
ljanje.

Julep pošiljamo le po železnici, ker je po svoji teži neprikladen za transport po pošti. Pošiljamo ga torej v zabojih po 10 ali 20 steklenic nefrankirano, 50 steklenic pa franko na zadnjo žel. postajo naročnika. Priporočamo napraviti malo poskušnjo, potem pa vedno naročati po 50 steklenic, ker na ta način pride Julep mnogo cenejše. Prazne steklenice sprejememo nazaj v od nas zaračunjenih zabojih in sicer po 10 vin.

Dosežite!

izvrstni okus in prijeten duh peciva, če mu pridaste **Vydrov Buhtin!** Steklenica $\frac{1}{4}$ kg. stane 1 K in zadostuje za 50 kg. moke.

a na moj račun: (Blagovolite podčrtati naročene izdelke, da se izognemo pomotam.)

Vrsta blaga	Cena		Skupaj	
	K	h	K	h
Vydrovke* žitne kave	4	50		
Otroške moke	2	40		
Steklenico za 1 kg otroške moke	—	80		
Juhinih konzerv, mešanih v posameznih porcijah	1	50		
Juhinih konzerv: gobove, grahove, lečne, rezančne in rižove à $\frac{3}{4}$ škatlja	1	50		
Juhinega pridanika $\frac{1}{4}$ kg steklen.	1	60		
Oblatov maslenih škt. 25 kosov	2	—		
" "Destin" " 40 "	2	—		
" "Dessert" " 50 "	3	—		
Šumečih bonbonov "Ambo" škt. 50 kosov	2	—		
" " "s sidrom" škt. 50 kosov	2	—		
"Bene", 25 kosov	1	—		
Buhtina, steklenica $\frac{1}{4}$ kg	1	—		
Malinovega groga, steklenica	2	—		
Gorčice franc. (mlete) $\frac{1}{4}$ kg stekl.	—	80		
" kremž. (zrnate) " "	—	80		
"Julepa"				
Skupaj . . .				

Vydrovke pošiljamo popolnoma posebej in vedno franko. Izdelke pošiljamo franko le, ako presega račun K 6.— Julep pošiljamo le po železnici 50 steklenic po franko.

CENIK naših izdelkov.

Vydrova žitna kava poslana posebej v platnenih vrečicah pošt- nine prosta 5 kg.	K 4.50
Otroška moka v zavitkih 1 kg.	» 2.40
Juhine konzerve (grahova, gobova, lečna, riževa in rezančna) v škatlji s 25 porcijami	» 1.50
Juhini pridelek, stekl. $\frac{1}{4}$ kg.	» 1.60
Šumeči bonboni »Ambo« in tudi s »sidrom« zavitek 50 kmd.	» 2.—
Sadni bonbon »Bene«, 25 kmd.	» 1.—
Malinovi grog	» 2.—
Oblati »Desert delicat« zavitek s 50 komadi	» 3.—
Oblati »Destinn« zavitek s 40 komadi	» 2.—
Masleni oblati zavitek s 25 kmd.	» 2.—
»Buhtin« v $\frac{1}{4}$ kilogr. stekleničicah	» 1.—
Gorčica po franc. in kremškem načinu po $\frac{1}{4}$ kg. po	» —.80
»Julep«, cene (glej inserat).	

Pošiljatve v znesku 6 K (izvzemši »Vydrovke« in Julepa) pošiljamo franko.

Vydrova tovarna hranil, Praga VIII.

Ta list se ne
more pošiljati
kot tiskovina.
Blagovolite
prilepiti vedno
znamko za

5 vinarjev.

Naročnik:

Ime:

Stan:

Kraj:

Pošta:

Železniška postaja:

Datum:

Naznanilo:

Vydrova tovarna hranil

Praga VIII.